

ماتے خانگونہ

Ketabton.com

لیک: خلیل جبران

ژباړه: ډاکټر خالق زيار

مات خاتگونه

لیک: خلیل جبران
ژباړه: ډاکټر خالق زیار

د کتاب نوم:	مات خانگونه
لیک:	خلیل جبران
ژباړه:	ډاکټر خالق زیار
چاپ:	ورومپه
کال:	۲۰۰۸
شمېر:	۱۰۰۰
بېه:	۱۰۰ روپه
کمپیوټر چارې:	عبداللہ وردک
ټائټل:	امجد شهزاد
خوړوونکي:	پښتو ادبي جرگه ملاکنډ
د چاپ ځای:	اباسین پریس پیسنور

درکونه: یونیورسټی بک ایجنسی
سلیم جالوان- افتخار مارکیټ درگی بازار

تړون

د ارواښاد

پروفېسر ډاکټر صاحب شاه صابر په نوم

فهرس

الف	خپلې خبرې
۱	رومبې ټکي
۵	خاموشه خپگان
۹	د تقدیر لاس
۱۴	د زیارت سلام
۱۹	د رڼا مناره
۲۲	تویان
۳۵	د اور ډنډه
۵۴	د مرگ د تخت په وړاندې
۶۹	د عیسی او عشتار ترمېنځ
۷۵	قرباني
۸۶	نجات ورکوونکې

خپلې خبرې

زه په ايډورډز کالج پېښور کښې د دولسم جماعت طالب علم وم چې د خپل سننير ملگري سليم خان، څوک چې دا مهال په حبيب بنک کښې افسر دے، په وېنامې دا کتاب "The Broken wings" ولوسته ډېر زيات مې خوښ شه او د دې نه وروسته مې تر خپله وسه د خليل جبران نور کتابونه هم مطالعه کړه.

خليل جبران داسې ليکوال دے چې د ټولنيز ژوند مشاهده ئې بې حده ژوره ده. د انساني فطرت مطالعې ئې نظر دومره تېز کړے دے چې د زړه دننه وازدات ترې هم پټ نه دي پاتې شوي. د ټولنيزې ارتقا په لوړو ژورو رسېدلے دے نو ځکه د ټولنيزو قدرونو او رشتو منظر او پس منظر د لوستونکي په وړاندې په داسې عام فهم انداز کښې ږدي چې سرے ارومرو متاثره کوي. همدارنگه د ژبې د پکارولو هنر ئې هم سارے نه لري او هر ليک

مات خانگونه

ئې د قدر او ستائني وړ دے خو دا د نظر لاندې کتاب ئې زمونږ د پښتني ټولني دپاره زيات ارزښت په دې لري چې د هغه وخت په لبنان کښې چې بسخو ته په کوم نظر کتلے شو او په ټولنيز ژوند کښې چې مذهبي مشرانو کوم کردار ادا کاوۀ هغه اوس هم زمونږ د پښتني ټولنيز ژوند دپاره تر ډېره حده Relevant دے او د دې کتاب د ترجمې او زيات نه زيات اشتهار يو مقصد دا هم دے چې د قام خواخوږي او وطن دوسته پښتانه خپل دې کمزوري اړخ ته متوجه شي.

د نن نه شپږ اته کاله وړاندې ما د خپلو خو ملگرو په وړاندې دا خيال ظاهر کړے وۀ چې که چېرې څوک ملگرے دا کتاب پښتو ته واړوي نو ډېره به ښه وي. خبره لاره راغله او بالاخره د پروفېسر صاحب شاه صابر د رائي سره سم د دې کار ذمه واري هم ماته را په غاړه شوه. ترجمه مې وکړه خو چاپ کول ئې رانه وځنډېدۀ او کله چې پروفېسر ډاکټر صاحب شاه صابر وفات شۀ نو د هغۀ خواهش ته د درناوي وړ کولو په غرض ما د دې ترجمې د پاڼو نه دورې وځنډلې او پروفېسر ډاکټر يار محمد مغموم او پروفېسر زبېر حسرت ته مې د املا د اصلاح دپاره ولېږلې. د هغوي سره دې خدائے ښه شي، پوره پوره لاس ئې راسره وکړۀ او زۀ د دې جوگه شوم چې دا ترجمه چاپ کړم او خپلو پښتنو لوستونکو ته ئې وړاندې کړم.

ډاکټر خالق زيار

زما عمر اتلس (۱۸) کاله وه چې مینې د خپلو کودگرو پلوشو په ذریعه زما سترگې پرانستې او په رومبي ځل ئې په خپلو مینه ناکو گوتو زما روح وتبناوه او سلمی کرامی هغه رومی نسخه ذات وه چې د خپل بنائست په زور ئې زما روح راوینس کړه او زه ئې د سپېڅلي محبت باغ ته بوتلم، چېرته چې ورځې د خوبونو په رنگ او شپې د ودونو د شپو په رنگ تېرېږي.

سلمی هغه نسخه وه چې ماته ئې خپل بنائست مثال کړه. د بنائست د عبادت کولو چل ئې راوښوده او د خپل محبت په وسیله ئې د مینې په رازونو پوه کړم. هم دا نسخه وه چې ماته ئې په اول ځل د حقیقي ژوند شاعري د سندري په ډول واوروله.

هر ځوان خپله رومبې مینه یاده ساتي او غواړي چې هغه
ناآشنا لمخې بیا بیا ذهن ته راوړي د کومو یاد چې د هغه په
احساساتو کې ژور بدلون راوړي او د خپل پراسراریت د ترڅو
باوجود د هغه زړه ته خوشحالي ورکوي.

د هر ځوان په ژوند کې یوه سلمی ارومرو موجوده وي چې په
ناڅاپي توګه د هغه د ژوند په سپرلي کې هغه ته ځان څرګندوي
او د هغه تنهائي په خوشحاله لمخو بدلوي او د شپو چپه چپتیا
ورله د نغمو نه ډکوي.

زه په سوچونو او فکرونو کې ډوب وم او غوښتل مې چې د
کتابونو او مقدسو صحیفو په الهام او د فطرت په معنی ځان پوه
کړم. عین په دې وخت کې مینې د سلمی د شونډو په وسیله زما
په غوږونو کې گونګوسې وکړه. ترڅو چې ما سلمی خپلې مخې
ته د رڼا د یوې منارې په شکل کې ولاره نه وه لیدلې نو هسې
خو مې په تن کې ساه تله راتله ولې په ځان خبر نه وم او ژوند مې
داسې خالي وه لکه چې په جنت کې د آدم ژوند وه.

هغه زما د زړه خوا وه چې زما زړه ئې د رازونو او جبرانیو نه
ډک کړه او زه ئې د ژوند په معنی پوه کړم.

رومبې حوا، آدم په خپله خوښه د جنت نه بهر کړه او سلمی د
خپلې مینې او زړه راکښون په زور زه په خپله خوښه د پاکې مینې
او سپېڅلتیا جنت ته داخل کړم خو څه چې د رومبې سړي (آدم)
سره شوي وو، هغه زما سره هم وشو او د کومې تېرې تورې په زور
چې آدم د جنت نه راویستل شو، د هغې پر قېدونکي دار
زما زړه هم په لېزان کړه او بالاخره د خپلې مینې د جنت نه

راوشرلے شوم سره د دې چې ما نه خو څه نافرمانی کړې وه او نه
 مې د هغه ونې مېوه څکلې وه، په کومه چې قدغن لگیدلې وه.
 په مېنځ کښې ډېر کلونه واورېدل او نن که زه د دغه بښکالي
 خوب په لړ کښې څه لرم نو هغه فقط هغه دردناک یادونه دي چې
 زما نه چاپېره چورلي او ماته په نظر نه راځي خوزړه مې د
 حسرتونو نه ډکوي او د سترگو نه مې او بښکې تويوي. زما مینه،
 بښکلي سلمی مړه ده او د هغې که څه یادگار پاتې دے نو هغه زما
 زړه او د هغې خپل قبر دے چې چاپېره ترې د سبر ونې ولاړې دي.
 د سلمی د وجود د گواهی دپاره د دې مات زړه او دغه قبر نه اخوا
 نور هېڅ هم نشته.

هغه خاموشي چې د سلمی په قبر پېره ورکوي، د تابوت په
 تیارو کښې د خدائے دراز نه پرده ته اوچتوي او د هغه بښاخونو
 شغاري د قبر د رمز وراز قيصې نه بیانوي د کومو زېلې چې د
 هغې د وجود اجزاء راکاږي خوزما د زړه سوي آهونه نړۍ ته هغه
 ډرامه وړاندې کوي چې مینې، بښاست او مرگ ستهېج کړې ده.

اے د بېروت په بښار کښې زما خورو ورو د ځوانۍ یارانوا!
 تاسو چې کله د زېغوزو د ځنگل په خوا کښې په دغه اديره تېرېږئ
 نو دې ته ډېر په خاموشي سره ورداخلېږئ او داسې په قلاره قلاره
 تگ کوی چې ستاسو د پښو بښکالو د مړو په خوب کښې خلل
 وانه چوي د سلمی قبر ته په عاجزی ودرېږئ او هغه زمکې له
 مبارکي ورکوی چې د هغې وجود له ئې ځانې ورکړے دے د یو
 سوړ اسوېلي سره زما نوم اخلئ او وایئ "دا هغه ځانې دے چېرته
 چې د هغه جبران ټول امیدونه د خاورو لاندې شوي دي، څوک چې

اوس د مینې د یو قېسدي په حیث د سمندرونو نه اخوا ژوند
تېروي. هم په دې ځانې هغه خپله خوشحالي د لاسه ورکړې ده،
اوبنکې ئې توئې کړې دي او خندا ئې هېره کړې ده".

په دې قبر باندي د جبران حسرتونه د سبر د ونو سره یو ځانې
راتوکېږي او روح ئې ورباندي هره شپه لکه د مرکېدونکي لایېن
پرپ پرپ کوي. د ونو د بنساخونو سره په دردناک ویر کېنې
شاملېږي، ماتم کوي او د هغه سلمی جدایي ژاړي چې پرون د
ژوند په شونډو د یوې بنکلي نغمې په ډول موجوده وه او نن د
زمکې په سینه کېنې د یو خاموشه راز په توگه پرته ده.

اے زما د ځوانۍ ملگرو! زه تاسو ته د هغه پېغلو د نومونو په
روي خواست کوم چې ستاسو زړونو ورسره مینه کړې ده چې زما
د محبوبې په شاړ شوي قبر باندي د گلونو څادرې خورې کړې
ځکه چې دغه گلونه چې تاسو ئې د سلمی په قبر غوروي داسې
دي لکه چې په یو مړاوي گلاب د سباؤن د سترگو څاڅکي د
پرخې په شکل پرېوځي.

PUKHTO.NET

خاموشه خپگان

اے زما گاونډيانو! تاسو چې د خوانی سباؤن رايادوی نو
خوشحالېږئ او په تېرېدو ئې لاس مروړئ خوزه د ژوند دغه برخه
داسې يادوم لکه يو قېدي چې د زندان سلاخونه او ځولنې يادوي
تاسو د ماشوموالي او خوانی تر مېنځ عمر ته د پابندی او
احتياط نه ازاد ژوند وايئ خو ما ته دغه دور د هغه خاموشه
خپگان دور بنسکاري کوم چې لکه د تخم د دانې غونډې زما زړه
ته راپرېوتۀ، هم د ده سره يو ځای لوئې شه او تر هغه وخته ئې د
پوهې او عقل دنيا ته د وتلو لار ونه مونده تر څو چې مينه نه وه
راغلې او زما د زړه ورونه ئې نه وو بېرته کړي او گوت گوت ئې
ورله نه وه روښانه کړې.

مات خانگونه

مييني ما له ژبه هم راگره او اوبنکې هم تاسو باغونه، بڼونه، د ملاقات ځايونه او د کوڅو گوټو، پېرونه يادوي کوم چې ستاسو د لويو او معصومانه گونگوسې گواهان دي او ماته هم د قطبي لبنان زړه را کښونکي ځايونه په ياد راځي. زه بيا بيا سترگې پټوم او په تصور کښې دغه ښکلي او د قدر وړ علاقه او د اسمان سيال درانه او با وقاره غرونه وينم. زه بيا بيا د ښار په شور او غوغا غوږونه کانه کرم او د خپلې علاقې د لښتو شرارې او د ونو شغارې اورم. د کومو ښائستونو ذکر چې ما وکړه او د کومو ليدو ته چې زه داسې لېواله يم لکه ماشوم چې د مور غېږې ته لېواله وي. هم په دغه ښائستونو پسې زما روح نا ارامه ده او د ځوانۍ په تيارو کښې ئې داسې بند کړې ده لکه چې د پنجرې باز په پراخه فضا کښې د مرغيو سهل ويني او نيم نيم ورته توپېږي. د دغه مېدانونو او غرونو تصور زما تخيل له وزرې ورکړي خو ناخوښ خيالونه زما د زړه نه چاپېره د نا امېدۍ جال خور کړي.

هر ځل چې زه دغه مېدانونو ته تللم يم نو زړه مې مات راوړې ده او په دې نه يم پوهېدلې چې زما د مايوسۍ وجه څه ده. هر ځل چې ما د اسمان په لوري کتلي دي نو زړه مې پرېوتې ده، هر ځل چې ما د مارغانو او ازونه او د چينو شور ماشور اورېدلې ده نو زما زړه ته درد رسېدلې ده خو په دې نه پوهېږم چې داسې ولې کېږي خلک وايي چې فطري ساده ژوند سره تش مېنځه کوي او دغه دېواله په هغه کښې بې پرواهي پېدا کوي خو زما په خيال دا په هغه چا صدق کوي څوک چې مړه پېدا شوي وي او د

واورې شويو لاشونو په ډول ژوند تېروي. يو حساس وجود چې محسوسوي ډېر او پوهېږي لږ، د زمکې په سر د ټولو نه زيات بدبخته مخلوق د ځکه چې هغه د دوو قوتونو تر مېنځ انښتې وي. رومبې قوت ئې مخ په وړاندې وړي او د خوبونو د ورېځو په شا ورباندې د ژوند د بنائست تداره کوي. دوهم قوت ئې د زمکې سره تړي، سترگې ورله د دوړو نه ډکوي او د وېرې او تيارو په پنجه کې ئې ورکوي.

د تنهائي لاسونه ډېر پاسته او نرم دي ولې گوتې ئې ډېرې کلکې او زړې دي او چې زړه ونيسي نو درد او څړيکې ئې د څه سره سمې نه وي. تنهائي هم د خپگان مله ده او هم د روحاني سرلورې.

د هغه وجود روح چې د حسرت د څپېرې لاندې وي، د هغه خوله پرانستونکي سپين زينک (LiLy) مثال لري چې هوا ئې وړي راوړي، د ورځې په راتلو خپل زړه سپري او چې شپه لگي نو خپلې پانې بېرته راتلوي که چېرې دغه وجود نور څه ونه لري يا د خپلې لوبې دپاره دوستان او ملگري پېدا نکړي نو ژوند به ئې د يوې تنگې قېد خانې په مثال وي چې په هغې کې د ليدو دپاره د جولاگي د ځالي او د اورېدو دپاره د حشراتو د تگ راتگ د کش پش نه اخوان نور هېڅ هم وجود نه لري.

د دغه حسرت چې زه ئې په ځوانۍ کې د پښو لاندې کړم وم. وجه نه خودا وه چې گنې زما په ژوند کې تفریح نه وه ځکه چې د تفریح پېدا کول زما د لاس کار وه او نه دا وه چې گنې زما دوستان نه وو ځکه چې ما دوستان هم پېدا کولې شو. په حقيقت

مات خانگونه

کښې د دې حسرت وجه دا وه چې زه په يو داسې ذاتي رنځ اخته وم چې په تنهائۍ کې مښين کړم. دې رنځ په ما کښې د تفريح او لوبو شوق وژلې وه. زما د اوږو نه ئې د ځوانۍ وزرې پرې کړې وې او زما نه ئې د غرونو د مېنځ هغه ډنډ جوړ کړم وه چې په خپل خاموشه مخ د ارواگانو سيوري او د وريځو او ونو رنگونه منعکس کوي خو د سمندر په لور د سندرې ايز تگ دپاره لار نه مومي.

تر هغه وخته زما ژوند هم په دې ډول وه تر څو چې زه اتلس (۱۸)، کلن شوم نه وم. دا کال زما دپاره داسې وه لکه د غره پورتنۍ څوکه څکه چې دې کال زما په وجود کښې علم راوښن کړه او د انسانانو بدلېدونکې فطرت ئې راته په گوته کړه. په دغه کال زه په دوهم ځل دنيا ته راغلم او تر څو چې سره په دوهم ځل دنيا ته نه وي راغلي نو د هغه ژوند د کائنات په کتاب کښې د يوې تشې (خالي) پاڼې په مثال وي. په دغه کال ما د جنت فرېنتې وليدې چې د يوې ښکلې ښځې د سترگو په ذريعه ئې ماته په څير څير کتل. ما د دوزخ شېطانان هم وليدل چې د يو بد کاره سړي په زړه کښې ئې خرمستۍ کولې. هغه څوک چې د ژوند په بنسټ کښې فرېنتې او په بدرنگۍ کښې ئې شېطانان نه ويني، هغوي به چېرې هم نه خو د علم خزاني ته نژدې شي او نه به ئې په روح کښې د محبت زړه زرغون شي.

د تقدیر لاس

د دې رنگین کال د سپرلي په موسم کښې زه په بېروت کښې وم. باغونه د نسان د گلونو نه ډک وو او په زمکه د شنو وښو قالین غوړېدلې وه او داسې ښکارېده لکه چې زمکې اسمان ته خپل پټ راز په ډاگه کړی وي. د نارنجانو او منوونو د خوشبوداره گلونو سپینې جامې اغوستې وې او لکه د حورو او یا نایانو غوندې ښکارېدې. د دې حسن په رالېږلو کښې د قدرت راز دا وه چې شاعران راوپاروي او تخیل راوینس کړي.

سپرلے هر خائي بنكلے وي خود لبنان سپرلے سارے نه لري. د
 سپرلي بنائست د هغه روح په مثال دے چې د زمكې نه چاپېره
 چورلي خو په لبنان كښې تكاوپري او د پېغمبرانو او بادشاهانو
 سره خبرې كوي. د سيندونو سره د سليمان سندرې وائي او د سبر
 د مقدسو ونو سره د لبنان د پخواني دبدبې يادونه تازه كوي. په
 دې وخت كښې بېروت د ژمي د خټو نه او د اوږي د دورو نه
 آزادوي او داسې نظاره وركوي لكه په سپرلي كښې چې پېغله
 ناوې شوې وي او يا سمندري بناپېري د ويالې په غاړه ناسته وي
 او په لمر خپل نازك پوستكې وچوي.

د نسان په مياشت كښې زه يوه ورځ د خپل يو دوست كور ته
 لاړم. هغه د دې بنكلي بنار نه لږ غوندي بېرته اوسېده. مونږ په
 خبرو كښې بوخت وو چې يو دروند سره چې عمر ئې خواوشا
 ۶۵ كاله وه كورته راننوتو. څنگه چې زه هغه ته د ستري مشي
 دپاره ودرېدم نو زما دوست د هغه سره زما پېژندگلو وكړه. ما ته
 ئې اووئيل چې دا فارس افندي كرامي دے او بيا ئې زما نوم د
 ستاينې د خوټكو سره د هغه غوږونو ته ورورساوه. دې مشر سري
 ماته لږ غوندي وكتل، د گوتو سرونه ئې په تندي كېښول. داسې
 ښكارېده لكه چې د څه خاص خيز د رايادولو كوښښ كوي. بيا
 مسكې شه او زما په لوري راروان شه او اوئې وئيل چې "ته زما د
 يو ډېر خوږ دوست زوي ئې او زه په دې ډېر خوښ يم چې نن ستا
 په شكل كښې خپل هغه گران دوست وينم."

د دې سري خبرو په ما ډېر اثر وكړه او زه ئې داسې خان ته
 راكښم لكه مرغۍ چې د توپان نه وړاندې خپل جبلت د خالي په

لور را کاري. مونږ چي څنگه کښېناستو نو هغه زما د پلار او
 خپلي دوستي خبره راواخسته او د هغه وخت ياد ئي تازه کړه کوم
 چي دوي دواړو يو ځائي تېر کړي وه. بوډا سره د خپلي ځواني
 د ورځو يادونو ته داسي لېواله وي لکه څنگه چي مسافر خپل
 وطن ته د بېرته تلو ارمان وي. هغه د خپل تېر وخت په قيصو
 اورولو کښي داسي خوشحالي محسوسوي لکه چي يو شاعر د
 خپل غوريز نظم په بيا بيا لوستو خوشحالېږي. هغه په روماني
 ډول په تېر وخت کښي اوسېږي ځکه چي موجوده وخت ډېر په
 تېزي سره تېرېږي او د راتلونکي وخت تصور د هغه دپاره د قبر په
 تيارو کښي د ورکېدو منظر پېش کوي. په زړو يادونو کښي يوه
 گنټه (ساعت) داسي تېره شوه لکه د ونو سيوري چي د ونو د پاسه
 تېرېږي. کله چي فارس افندي رخصتېده نو خپل کين لاس ئي زما
 په اوږه کېښوده. زما بڼي لاس ئي په لاس کښي ونيوه او اوئي
 وئيل 'ما ستا پلار شل کاله نه دے ليدلے، هيله ده چي ته به زما
 کور ته په زر زر راتلو د هغه ځائي ونيسي' ما ورسره لوظ وکړه
 چي زه به د خپل پلار د خوږ دوست په لږ کښي خپله ذمه واري
 پوره کوم. کله چي دا مشر سره د کوره بهر شه نو ما خپل دوست
 دده په باره کښي د نورو معلوماتو دپاره وپوښته. هغه اووئيل
 چي 'زه په بېروت کښي بل داسي سره نه پېژنم چي خپل دولت
 زړه سواندے کړي وي او خپل زړه سوانديتوب دولت مند کړي
 وي. دے د هغه څو کسانو د جملې نه دے څوک چي د پېدايښت
 د وخت نه تر د مرگه پورې هيچا ته زيان نه رسوي خودا قسمه
 خپک اکثر غمژن او د فشار لاندې وي ځکه چي دوي دومره

چالاک نه وي چي خپل خانونه د نورو د منافقت نه وساتي. د فارس افندي يوه لور ده چې په خوئي خصلت کښي هم د ده پشان ده او د بنائست او درنښت بيان ئي په سړي د تکوقات راولي خو د هغي ژوند به هم غمژن وي ځکه چې د هغي د پلار شتمني هغه اوس هم د يو خطرناک گړنگ سرله رسولې ده.

دا ټکي چې څنگه د هغه د خولې نه راووتل نو ما محسوس کړه چې د مخ رنگ ئي بدل شه. بيا هغه خپله خبره جاري وساتله. فارس افندي د ډېر ښه زړه څښتن دے ولي خود اعتمادي پکښي نشته. خلک په هغه لکه د پوند غوندي لوبې کوي لور ئي د خپل درنښت او ذهانت باوجود د هغه هره خبره مني او دا د پلار او لور د ژوند پټ راز دے د دې راز نه په اول ځل يو شيطان سړي پرده اوچته کړه. دا سړے يو پادري دے چې بد عملي ئي د انجيل د سيوري لاندې پټې دي هغه خلکو ته ځان ډېر زړه سواند دے او ښه سړے وړاندې کوي. هغه د مذهبي خلکو په دې خاوره د مذهب مشر دے، خلک ئي خبره مني او لوړ مقام ئي ورکړے دے. هغه دا خلک د خپلې بربادۍ په لور داسې بيبي لکه چې سړے د گډوړو کنډک قصاب خانې ته بوخي. د دې پادري يو وراره دے چې ډېر غلط کار او د کرکې وړ سړے دے. زړه او کټ پس خو هغه ورځ راتلونکې ده چې دا پادري به خپل وراره ښي اړخ ته او د افندي لور کښي اړخ ته ودروي او په خپلو ناپاکه لاسونو به د واده څادر د هغوي په سرونو نيسي. د يو پليت، بې لارې سړي سره به يوه پاکه پېغله تړي او دارنگې به د ورځې زړه د شپې په خولۍ کښي اچوي. دا د فارس افندي او د

هغه د لور په باره کښې هغه ټول معلومات وو چې مال لرل او د دې نه اخوا که نورې پوښتنې وه نه کړې نو به ښه وي.

د دې وېنا سره سم هغه خپل مخ د کرکې (کلکین) په لور واراوه او داسې ښکارېده لکه چې د انسان د هستې د مسئلې د حل په هڅه کښې د کائنات په ښکلا سوچ کوي.

د خپل دوست نه د رخصت اخستو په وخت ما هغه ته اووئیل چې "زه په راروانو ورڅو کښې د افندي کور ته په دې غرض ځم چې خپله وعده ورسره سرته ورسوم او هغه دوستی ته درناوې ورکړم چې فارس افندي او زما پلار ئې را یوځانې کړي وو." هغه د لږ ساعت دپاره ماته په څیر څیر وکتل او ما د هغه د مخ په تاثراتو کښې داسې بدلون محسوس کړه لکه زما دا څو ټکي چې د هغه دپاره د یو نوي فکر انکشاف وي بیا په یو ناآشنا انداز کښې هغه زما په سترگو کښې سترگې واچولې د هغه په دې نظر کښې مینه هم وه، ترس هم او وېره هم دا نظر د هغه پېغمبر د نظر په مثال وه څوک چې هغه څه ویني کوم چې نورو خلکو ته نه ښکاري بیا کله چې زه د دروازې په لور راروان شوم نو د هغه شونډې لږې غوندې ورپېدې خو څه ئې اونه وئیل دغه ناآشنا نظر زما د زړه نه نه وته خو په معنی ئې تر هغه وخته نه پوهېدم تر څو چې د تجربې په هغه دنیا کښې تغیر دلې نه وم چېرته چې زړونه د وجدان په برکت په یو بل پوهېږي او چېرته چې روحونه د پوهې په حواله کمال ته رسي.

د زیارت سلام

یو خو ورځې پس په ما تنهایی غلبه وکړه او د کتابونو د بې
رحمه مخونو نه تنگ شوم. یوه بگی مې په کرایه ونيوه او د
فارس افندي کور ته روان شوم. کله چې هغه نیترو ته ورسېدم
چېرته چې خلک د تفریح (ساعت تېري) دپاره ځي نو بگی په یوه
شخصي لاره سمه شوه چې په هراړخ ښې دولې د ونو سیوري وو.
په تلو تلو کښې مونږ د شنې گیاه، د انگورو د بېلانځو د نسان د
رنگارنگ سمسورو گلونو تماشه کوله.

په یو خو دقیقو کښې بگی د یو ښکلي باغ په مېنځ کښې د
یو کور مخې ته ودرېده. د گلابو، گارډېنیا او یاسمین خوشبویو
فضا معطره کړې وه. چې زه د بگی نه کوز شوم او دې رنگین باغ
ته ننوتم نو فارس افندي مې په نظر راغې چې ماته د ستړي مشي
وئېلو دپاره راروان و. هغه ماته ډېر تود هر کله ووي او زه ښې کور
ته بوتلم. هغه داسې په خوشحالی زما سره کښېناسته لکه پلار
چې د زوي سره کښېني او زما د ژوند، مستقبل او تعلیم په لړ
کښې ښې بلا تپوسونه وکړه. ما د هغه هره پوښتنه ځواب کړه. زما
په اواز کښې طلب هم وه او لهوالتیا هم ځکه چې زما په غوږونو

کښې د لوړوالي د حمد جرس کړنگېده او د هيله مند خوبونو د خاموشه سمندر په سينه گرځېدم. په دې وخت کښې يوه ځوانه بنځه چې سپينه رېښمينه چوغه ئې اغوستې وه د دروازي د بخملي پردې د شان رانکاره شوه او زما په لوري راغله. فارس افندي او زه دواړه ورته پاڅېدو.

دې مشر سرې ماته اووئيل چې دا زما لور سلمی ده او بيا ئې ورسره زما پېژندگلو څه داسې وکړه: "قسمت ماله زما يو ډېر خوږ او پخوانی دوست د هغه د زوي په شکل کښې بېرته راکړه" سلمی ماته د لږ ساعت دپاره داسې په ځير ځير وکتل لکه چې دا يقين ئې نه راتلو چې گڼې يو بهرنی سره هم د هغوي کور ته راتلې شي. ما چې کله د هغې د لاس سره خپلې گوتې ولگولې نو داسې راته محسوس شوه لکه چې سپين زيک له مې لاس وروړی وي او د زړه نه مې يو ناآشنا غوندي څړيکه پورته شوه.

مونږ ټول داسې غلي کښېناستو لکه سلمی چې د ځان سره څه آسماني روح راوسته وه او د هغه په درناوي کښې چپ ناسته لزمه وه. کله چې هغې دا خاموشي محسوسه کړه نو مسکې شوه او ماته ئې اووئيل: "ماته زما پلار ډېر ځله د خپلې ځوانۍ او ستا د پلار سره د يو ځانې تېر کړي وخت قيصې کړې دي. که چېرې ستا پلار هم دغسې کړي وي نو بيا دا ملاقات زما او ستا تر مېنځ رومې ملاقات نه دے."

دا مشر سره د خپلې لور د خبرو په دې انداز خوشحاله شه او اوئې وئيل چې "سلمی ډېره حساسه ده. هغه هر څه ته په روحاني نظر گوري" د دې خبرې نه وروسته هغه په پام او هنر سره خپلې

مات خانگونه

خبرې بيا پبل کړې. داسې بنسکارېده لکه چې هغه په ما کښې داسې کونډگر زړه راکښون ليدلې وه چې هغه ئې د يادونو په خانگونه خپل تېر وخت ته رساوه.

زه چې کله د دې وخت نه د وروستي دور په عمر سوچ کوم نو هغه راته داسې مهربانه او د سر سيورې بنسکاري لکه چې يوه لويه زړه ونه چې پخپله د توپانونو او سوکرو نه تېره شوې وي، په هغه وړوکي نازک بوتې خپل سيورې غوړوي چې د سباؤن د نري باد زغم هم په گرانه لري.

سلمی غلې ناسته وه. کله کله به ئې اول ماته وکتل او بيا خپل پلار ته. زه او د هغې پلار په حقيقت کښې د هغې د ژوند د ډرامې رومبي او اخيري ټوکونه وو. په دې باغ کښې ورځ ډېره چټکه تېره شوه. ما د کړکۍ نه کتل چې لمر د لبنان د غرونو په سر په غرغره شه فارس افندي خپلې تجربې بيانولې او ما ډېرې په مينه او توجه سره اورېدلې او زما دې توجه او د اورېدو شوق د هغه خپگان په خوشحالي بدل کړه وه.

سلمی د کړکۍ خواته ناسته وه. د نظر نه ئې حسرت څڅېده خو په خوله ئې څه نه وئيل خو بيا هم حسن پخپله هم يوه سپېڅلې ژبه لري چې د خولې د ژبې او د شونډو د اوازونو نه زياته پياوړې او خوږه ده. دا ژبه د وخت د قېدنه ازاده ده او د ټولو انسانانو تر مېنځ شريکه ده. د دې ژبې مثال د هغه ډنډه ده چې سندرې ايز لښتې خپل بېخ ته راکاږي او خاموشه کوي ئې.

په دنيا کښې صرف د انسان روح هغه شے ده چې بنائست پېژني يا ورسره يو ځانې اوسېږي او وده کوي. بنائست سره په

فکر کښې اچوي مونږ د دې جوگه نه يو چې بنائست په ټکو کښې بيان کړو. دا هغه احساس دے چې زمونږ سترگې ئې نه شي ليدے او هغه څوک ورباندې پوهېږي چې ننداره کوونکے وي او يا ئې ننداره کېږي حقيقي بنائست هغه پلوشه ده چې د روح د مقدسو خانو نه راخېږي او وجود ته رڼا ورکوي لکه څنگه چې د زمکې د لاندینو برخو نه ژوند راپورته کېږي او گل ته رنگ او خوشبوئي وربخښي حقيقي بنائست د روحاني موافقې (سمون) نه عبارت دے چې د مينې په نوم يادېږي او د يو سړي او يوې ښځې تر مېنځ جوړېدے شي.

دا چې زما او سلمې روحونه هم په دغه ورځ يو بل ته غاړه وتل په کومه ورځ چې زمونږ ليدل کتل وشو او يا دا چې دغه ارمان ماته هغه د زمکې په سر د ټولو نه د ښکلې ښځې په رنگ کښې وښودله؟ او که نه د ځوانۍ نشې ماته هغه څيز ښکلے ښکاره کړے کوم چې د سره وجود نه درلوده؟

دا چې زما ځوانۍ زما د سر سترگې ږندې کړې او ما ته ئې په خيالي توگه د هغې سترگې روښانه، خولۍ خوږه او قامت باوقاره وښودله؟ او که نه د هغې روښانه سترگو، خوږلت او وقار زما سترگې پرانستې او زه ئې د مينې په خوشحالي او دردونو پوه کړم. د دې سوالونو ځواب ورکول اسان کار نه دے خو دا زه په ايماندارۍ وایم چې په دغه وخت کښې زما احساسات څه داسې وو چې د دې نه وړاندې ورسره زه چېرې هم مخامخ شوے نه وم. يو نوے محبت زما په زړه کښې داسې پروت وه لکه چې د دنيا د پېدايښت په وخت روح د اوبو د پاسه په هوا کښې وزرې وهلې او

هم ددغه محبت نه خوشحالي او خپيگانونه راوږېدل. دغسې د
 سلمی سره زما پومي ملاقات سرته ورسېده او خدائے زه د
 تنهائي او خوانی د زنجیرونو نه ازاد کړم او د مینې په لار د تلو
 اجازت ئې را کړه.

په دنیا کښې که مونږ څه خیز ته ازادي وئیلې شو نو هغه مینه
 ده ځکه چې دا د سړي روح دومره بره ورسوي چې د انسانیت
 ضابطې او د قدرت مظاهر (پدیدې) ئې لار نه شي بدلولې.

چې زه د رخصت اخستو دپاره راپاڅېدم نو فارس افندي ماته
 رانزدې شه او په تینگه ئې راته او وئیل چې "بجیه! تا اوس د دې
 کور لار ولیده. هیله لرم چې ته به دې کور ته داسې زر زر څې
 راځې لکه زوي چې د پلار کور ته ځي راځي. ما خپل پلار وگڼه او
 سلمی خپله خور" د دې خبرې سره سم هغه سلمی ته داسې مخ
 راواړوه لکه چې د هغې نه ئې د خپلې خبرې تصدیق غوښته.
 هغې خپل سر په اثبات کښې وخوږاوه او بیا ئې ماته داسې وکتل
 لکه سړي ته چې خپل زور اشنا په لاس ورشي.

د فارس افندي دې ټکوزه د هغه د لور سره د مینې په ممبر
 څنگ په څنگ ودرولم. دا ټکي د یوې آسماني سندري په مثال وو
 چې د روحاني لوړتیا او خوشحالي سره پېل شوه او په خپگان
 پائې ته ورسېده. دې ټکو زموږ روحونه د رڼا او سوزوونکو شغلو
 دنیا ته اوچت کړل. دا ټکي د هغه پیالې په مثال وو چې مونږ ترې
 خوشحالي او درد دواړه وڅښل. زه بهر ته راروان شوم. دا مشر
 سره زما سره د باغ د غاړې پورې په جلب کښې راغی او زما زړه
 لکه د تږي سړي د شونډو بې واړه رپېده.

د رڼا مناره

د نسان مياشت تقريباً پائې ته ورسېده. زه د فارس افندي کور ته تلم راتلم او په دغه بنکلي باغ کښې مې د سلمې سره ليدل کېدل. د هغې بنائست ته به مې په ځير ځير کاته. ذهانت ته ئې هک پک وم او د حسرت خاموشي به مې اورېده. ما داسې محسوسوله لکه چې يو غيبي لاس ما د هغې په لور راکاږي.

هر ملاقات ما له د هغې د بنائست يوه نوې معنی او د هغې د پاک روح د ليدو دپاره يو نوې نظر راکاوه. تر دې چې هغه زما دپاره يو داسې کتاب جوړه شوه چې زه ورباندې پوهېدم او د خان سره مې په خوږ او از وئيلې شته خو هيچرې مې هم ختمولې نه شته. يوه بنځه چې خدائې پاک پتې او ظاهر، د روح او تن، بنائست ورکړې وي، يو داسې حقيقت وي چې مونږ ورباندې صرف د مينې په وسيله پوهېدې شو او صرف د سپېڅلتيا گوتې وروپې شو او کله چې مونږ په ټکو کښې د هغې د بيانولو هڅه کوو نو هغه لکه د بخاراتو د قطرې زمونږ نه ورکه شي.

سلمې کرامې روحاني او بدني بنائست درلوده خو زه ئې هغه چاته څنگه بيانولې شم، چا چې هغه د سره لېدلې نه وه. دا څنگه امکان لرلې شي چې يو مړ سړې د بلبلو او ازونه، د گلاب خوشبوني او د ويالو اسويلي راپه ياد کړي. دا څنگه ممکنه ده چې يو قېدي چې درنې ځولنې ورته پرته وي د ستا د باد سره تگ وکړي. څوک څنگه وئيلې شي چې خاموشي د مرگ نه زياته دردناکه نه ده. چېرته داسې خو نه ده چې زما انا ما په ساده ټکو

کښې د هغې د بنائست بيان ته نه پرېږدي. ځکه چې زه په روښانه رنگونو کښې د هغې د رښتيني انځور د جوړولو استعداد نه لرم. په دشت کښې که يو وږي سړي ته قدرت من و سلوی نه ورکوي نو د وچې دوډۍ نه به چېرې هم انکار وۀ نه کړي.

په خپله رېښمينه سپين رنگې جوړه کښې سلمی داسې نری لښته ښکارېده لکه د سپوږمۍ وړانگې چې د کړکۍ نه راتېرېږي. د هغې په تگ کښې هم وقار وۀ او هم تال او ازني ورو او خوږ وۀ او ټکي به ئې د خولې نه داسې راغورځېده لکه هوا چې گل پانې وړقوي او د پرځې څاخکي ترې راوغورځېږي.

خود هغې د مخ به څه او وائي، د هغې د مخ نقشه راکنبل د ټکو کار نه د ځکه چې داسې ټکي نشته چې په يو وخت اول داخلي درد او بيا بې مثال روحاني لوړتيا انځور کړي.

د سلمی د مخ بنائست کلاسيک بنائست نه وۀ. هغه داسې وۀ لکه د الهام خوب، چې نه ناپ کېد ځه شۀ، نه ئې پوله معلومه وه او نه د سنگتراش تربنځ او يا د انځورگر برش د هغې نقل جوړولې شۀ. د سلمی بنائست د هغې په طلائي ويښتو کښې نه بلکې په هغه عصمت او پاکوالي کښې وۀ کوم چې د هغې نه چاپېره جوړلېده. د هغې د حسن راز د هغې په اوږدو سترگو کښې نه بلکې په هغه رڼا کې وۀ چې د دغه سترگو نه بهر راوتله، د هغې بنائست د هغې په سرو شونډو کښې نه بلکې د هغوي د الفاظو په خوږلت کښې پت وۀ. د هغې غاړه سپينه او دنگه وه خو بنائست ئې په مخې اړخ ته لږ غوندي خم کښې پروت وۀ. هغه په دې نه وه ښکلې چې قامت ئې بې چکسه وه بلکې په دې چې د هغې روح

سپېڅلې وۀ او لکه د روښانه منارې د زمکې او اسمان تر مېنځ ولاړه وه. د هغې بنائست داسې وۀ لکه د شاعري تحفه. خو شاعران هغه بدبخته خلک دے چې کۀ روح ئې هر څومره لوړ الوخي خو دوي بيا هم د اوښکو په لفافه کښې بند پراتۀ وي.

سلمی داسې جينی وه چې سوچ فکر به ئې ډېر کاوۀ او خبرې لږې. د هغې په خاموشی کښې د ساز داسې رنگ وۀ چې سرے به ئې د خوبونو دنيا ته ورۀ، د خپل زړۀ درزا به ئې ورباندې اورېده او د خپلو خيالونو او احساساتو روح به ئې ورله مخې ته داسې ودراوۀ چې د هغۀ په سترگو کښې به ئې سترگې اچولې وې.

هغې به تل د حسرت خرڅه اغوستې وه او د دې په وجه هغه داسې بنائسته او باوقاره ښکارېده لکه چې يوه ونه د گل په وخت کښې د سحر په لړه کښې ښکلې ښکاري.

حسرت زما او د هغې زړونه د يو بل سره داسې تړلي وو لکه مونږ ته چې د يو بل په مخ کښې هغه هر څۀ ښکارېدل چې زمونږ زړونو محسوسول او د يو پټ او از بازگشت مو اورېده. مونږ خدائے پاک دوه وجودونه په يو قالب کښې ځانې کړي وو او زمونږ جدائي د يو ذهني عذاب نه سېوا نوره هېڅ هم نشوه کېدے.

يو دردمن روح ته هغه وخت آرام راشي چې هم دغسې د يو بل دردمن روح سره يو ځانې شي. دوي په خپلو کښې داسې په مينه لاسونه ورکوي لکه په پردي وطن کښې چې يو مسافر د خپل وطن سرے ومومي. هغه زړونه د خرڅحالۍ نشه د يو بل نه نه شي بېلولے کوم چې د حسرت په زنجيرونو تړلي شوي وي. کومه مينه چې په اوښکو وينځلے شوے وي هغه به تل تر تله پاکه او بنائسته وي.

توپان

يوه ورځ فارس افندي زه خپل کور ته د ډوډي دپاره وبللم او ما دا بلنه قبوله کړه. زما روح د هغه سپېڅلي ډوډي وږې وۀ چې قدرت د سلمې په لاس کښې ايښودې وه. دا هغه روحاني ډوډي وه چې هر څومره به مو خوږه هومره به لاوړي کېدو. دا هغه ډوډي وه چې عربي شاعر قېس، ډانته او سفو څکلي وه او د هغوي زړونه ئې لمبه کړي وو. دا هغه ډوډي وه چې د بنائست ديوي (goddess) ئې د پيو (کوکی) د خوړلت او د اوبښکو د تريخوالي

نه جوړوي

څنگه چې زه د هغوي کور ته ورسېدم نو سلمې مې په نظر شوه چې د باغ يوې ونې ته ئې خپل سر اړم کړم وۀ، په "پېنچ" ناسته وه او داسې ښکارېده لکه چې يوه ناوې په خپله سپينه جوړه کښې ناسته وي او يا داسې لکه چې يو څوکيدار د څوکۍ په حالت کښې په نظر راځي.

زه ډېر په خاموشي او احترام سره ورغلم او د هغې خواته کښېناستم. ما خبرې نه شوي کولې نو ځکه مې د زړونو ژبه يعنې خاموشي غوره وگڼله خو ما محسوس کړه چې سلمې زما بې تکو پېغام اورېده او زما په سترگو کښې ئې زما د روح تداره کوله.

څو دقيقې وروسته دغه مشر سره بهر راغې او ماته ئې سترې مشې او وټيل کله چې هغه زما په لوري لاس راوغزاوه نو ما داسې وگڼله لکه چې هغه هغې رازونو ته درناوې ورکوي

کومو چې زه او د هغه لور را يو ځانې کړي وو. بيا هغه او ونييل چې
 "زما بچيو او ډوډۍ تياره ده راځئ چې خورو ئې." مونږ راپاڅېدو
 او په هغه پسې روان شو. د سلمې سترگې روښانه شوې ځکه چې
 د هغې د پلار د خولې نه مونږ ته د بچيو ونيلو سره د هغې مينې
 ته يوه نوې ولوله په لاس ورغله.

مونږ مېز ته کښېناستو. ډوډۍ مو خوږه او د انگورو د اوبو نه
 مو پسې شومي کول خو زموږ روځونه په يوه ډېره لېرې دنيا
 کښې گرځېدل. مونږ د راتلونکي وخت او د هغې د ستونځو په
 فکرونو کښې ډوب وو.

مونږ هغه درې کسان وو چې فکرونه مو بېل بېل وو خو مينې
 په خپلو کښې د يو بل سره تړلي وو. هغه درې بې ازاره خلک چې
 محسوسول ئې ډېر څه او پوهېدل په هېڅ نه. د دې ډرامې درې
 بنيادي کردارونه وو. يو مشر سره چې د خپلې لور سره ئې ډېره
 مينه وه او هغې له د خوشحاله ژوند ورکولو ارمانې وه. يوه ځوانه
 پېغله چې عمر ئې خواشاسل کاله وه او د راتلونکي وخت په
 حقله فکرمنه وه او يو ځوان هلک چې د خوبونو په دنيا کښې
 اوسېده او بې فايدي سوچونه ئې کول. هغه نه خو د ژوند شراب
 څښلي وو او نه د هغې سرکه او غوښتل ئې چې د مينې او پوهې
 معراج ته ځان ورسوي خو حالت ئې دا وه چې د خپل وجود وزن ئې
 هم نشه اوچتولې. مونږ درېواړو په دغه خوشي باغ کښې د لوتې
 اسمان د سترگو لاندې خوراک څښاک کاوه خو زموږ د گلاسونو
 په بېخ کښې خپگان او د ژوند تراڅه پټ وو. څنگه چې مونږ د
 ډوډۍ نه لاس را کښل نو د زنانه نوکرانو نه يوه راغله او او ئې

وئيل چي "بهر يو سره د فارس افندي سره ملاقات كول غواړي" افندي ترې پوښتنه وكړه چې "څوك دے؟" هغې ځواب وركړه چې "د پادري سره دے" دلې ساعت دپاره خاموشي خوره شوه او افندي خپلې لور ته داسې وكاته لكه پېغمبر چې اسمان ته د وحې دپاره سترگې ونيسي. بيا هغه نوكرې ته اووئيل چې "دنه ئې راولېږه" څنگه چې نوكره بهر شوه نو يو سره چې مشرقي جامې ئې اغوستې وې او لوئې لوئې كونده برېتونه ئې وو، كوټې ته راننوته. افندي ته ئې سلام وكړه او اوئې وئيل چې "زه پادري سلامت ستاسو سره د يوې ضروري خبرې دپاره په خپله ذاتي بگۍ كښې رالېږلې يم" چې دائې واورېده نو د دې مشر سړي رنگ والوته او په مخ ئې د خپگان څښې ښكاره شوې. دلې ساعت سوچ كولو نه وروسته ماته رانژدې شته او په دوستانه انداز كښې ئې اووئيل چې "هيله ده چې زما د بېرته راتلو پورې به ته په دې خوشي ځانې كښې د سلمې د ملگرتيا دپاره ايسار شي".

د دې وېنا سره سم هغه سلمې ته مخ راواړوه او په خدا ئې ورته اووئيل چې "داسې دې خوښه ده" هغې خپل سر و خوزاوه خو انتگي ئې سره شو او په خپل د لايږ (LYRE) نه خوږ اواز كښې ئې اووئيل چې "زه به تر خپله وسه كوښښ كوم چې خپل مېلمه خوشحاله وساتم".

سلمې تر هغه وخته بگۍ ته كاته تر څو چې فنا شوې نه وه. بيا هغه راغله او ماته مخامخ په شين رينمين ټوكي پټ ديوان باندي كښېناسته. هغه داسې ښكارېده لكه زينك (Lily) چې د سبا باد د شنو وښو په قالين راكوږ كړې وي. دا به د قدرت رضا

وه چې زه د شپې په وخت کښې د سلمې سره د هغې په کور کښې
 د کوم نه چې ونې چاپېره وي او چېرته چې خاموشي، مينه،
 بنائست او عصمت يو ځانې اوسېدل، يوازې پاتې شوم

مونږ دواړه غلي ناست وو. يو د بل په انتظار وه چې خبرې به
 پېل کړي خو په خپلو کښې خبرې کول هغه يوازينۍ لار نه ده چې
 دوه روحونه ورباندې په يو بل پوهېږي. د شونډو او ژبې ټکي
 چېرې هم زړونه يو بل ته نژدې کولې نه شي.

څه چې د خولې نه راووي د هغې نه يو پياوړې او پاک څيز
 هم وجود لري. خاموشي زموږ روحونه روښانه کوي، زموږ په
 زړونو کښې گونگوسي کوي او يو بل ته ئې ترغاره باسي،
 خاموشي مونږ د خپلو ځانونو نه رابېلوي. د روح په کور کښې مو
 د گرځېدو جوگه کوي او د جنت غاړې له مورسوي. خاموشي
 مونږ ته دا احساس راکوي چې وجودونه د قېد خانو نه سېوا نور
 هېڅ هم نه دي او دا دنيا داسې ځانې دې چې مونږ ورته راشړلي
 شوي يو.

سلمې ماته وکتل او سترگو ئې راته د زړه حال بيان کړه. بيا
 هغې په قلاړه او وئيل چې "راځه چې باغ ته لاړ شو، د ونو لاندې
 کښېنو او د سپوږمۍ د راختو تماشه وکړو." زه په تابعدارۍ سره
 د خپل ځانې نه راپاڅېدم خو اومې وئيل چې "خوښه دې نه ده
 چې تر هغه وخته دلته ايسار شو تر څو چې سپوږمۍ راختلې نه
 وي او باغ ئې رها کړې نه وي، ځکه چې تيارې ونې او گلونه پت
 کړي دي او مونږ ته هېڅ هم په نظر نه راځي.

بيا هغې او وئيل چې " که تياره زمونږ د سترگو نه ونې او گلونه پټ کړي نو د زړونو نه خو مو مينه نه شي پټولې "

په يو ناآشنا انداز کښې د دې ټکو د ادا کولو نه وروسته هغې خپلې سترگې واپولې او د کړکۍ نه ئې بهر کتل شروع کړه. زه غلې پاتې شوم د هغې په الفاظو مې سوچ کاوه او په خپل ذهن کښې مې د درستې معنې دپاره د هغوي يو يو تورے تالۍ بيا هغې ماته داسې وکتل لکه چې په خپله خبره پښېمانه وي او د خپلو سترگو د جادو په زور زما د غوږونو نه دغه ټکي بېرته ويستل غواړي خو د هغې سترگو، په ځانې د دې چې زما نه دغه ټکي هېر کړي، زما په زړه کښې هغه خواږه ټکي بېرته روښانه کړل چې د وړاندې نه د تل دپاره تټ شوي وو.

په دې دنيا کښې هر بنائست يا لوبوالی د انسان د يوې جذبې يا فکر پېداوار دے اوس چې مونږ د تېرو نسلونو د لاس جوړ څه هم وينو دا هر يو په وجود کښې د راتلونو وړاندې د يو سړي په ذهن کښې د يو خيال په شکل کښې او يا د يوې بنځې په زړه کښې د يو ټکان (Impulse) په رنگ پېدا شوے وه. دا انقلابونه چې دومره وينې ئې ويولې او د انسانانو ذهنونه ئې د ازادۍ په لور واپول په حقيقت کښې د يو سړي مفکوره وه چې د نورو په زرگونو سړو سره ئې يو ځانې ژوند کاوه. دا خطرناک جنگونه چې پوره پوره سلطنتونه ئې تباہ کړي دي په حقيقت کښې د يو خيال په نتيجه کښې شوي دي چې د يو فرد په ذهن کښې راپېدا شوے وه. ستر تبليغ چې د انسان لارې ئې بدلې کړې په اصل کښې د يو سړي په فکرونو اډانه وه څوک چې د خپل نابغه توب له کبله د خپل چاپېريال نه بېل وه. يو واحد خيال اهرامونه (Pyramids)

جوړ کړل د اسلام شان و شوکت ئې مېنځ ته راوړه او په سکندريه کښې د کتابتون د سوزولو موجب وگرځېده.

د شپې د سړي ذهن ته يو خيال راشي چې يا خو دغه سړے د درناوي په لور يوسي او يا ئې د پناه ځانې ته ورسوي د يوې ښځې يو نظر د يو سړي نه د دنيا د ټولو نه خوشحاله سړے جوړولے شي د يو فرد د خولې يو ټکے يو سړے مالداره کولے هم شي او غريب کولے هم.

په دغه شپه زه د سلمې د خولې يو ټکي د راتلونکي او تېر وخت په مېنځ کښې داسې وښلولم لکه کشتي چې د سمندر په مېنځ کښې وښللي. دغه ټکي زه د ځوانۍ د خوبه راوښن کړم او په هغه سټېج ئې ودرولم چېرته چې مرگ او ژوند خپل خپل کړدارونه لوبوي.

کله چې مونږ باغ ته راغلو نو د گلونو خوشبو ئې په هوا کښې خوره وه. مونږ په يو بېنچ د رامېبل د بوتې خواته کښېناستو د اوډه فطرت تلونکي راتلونکي سړے: مو اورېده او پورته شين اسمان زمونږ د دې ډرامې په تندا، هوه

سپوږمۍ د سنين د غرد شانه را پورته شوه او په غونډيو، غرونو او ساحل ئې خپلې پلوشې خورې کړې او د دې سيمې نه چاپېره د کليو لړۍ داسې ښکاره شوه لکه د جادو په زور چې بلاگانې د نېشت نه سمدستي په وجود کښې راشي. مونږ د سپوږمۍ د روښانه پلوشو لاندې د ټول لبنان تماشه کوله.

د مغرب د شاعرانو خيال دے چې لبنان يو افسانوي ځانې دے چې د داودع، سليمانع او پېغمبرانو نه وورسته داسې هېر

کرمې شوعې دے لکه څنگه چې د عدن باغ د آدم او د حوانه وروسته د خلکو د خياله وټې دے د دغه شاعرانو په ذهن کښې لبنان د يوشاعرانه تاثر نوم دے چې د يو داسې غر سره تړلې دے چې لمنې ئې د مقدسو سبرو په خوشبويي کښې خوشتې دي. دا بټار هغوي له د کاپر (Copper) او ماربلو نه د جوړ شوي کوټلي کليسا او د څرېدونکو هوسو د کنډک ياد تازه کوي. په دغه شپه ما لبنان د شاعر په سترگو لکه د يو خوب غونډې وليده. دغسې د څيزونو په رغونه کښې د جذباتو او احساساتو سره سم بدلون مېنځ ته راځي او مونږ ته پکښې زړه راکښون او حسن څرگندېږي. په داسې حال کښې چې دا زړه راکښون او حسن هم په مونږ پورې اړه لري.

کله چې د سپوږمې پلوشې د سلمې په مخ، غاړه او مټو پرېوتې نو هغه داسې ښکارېده لکه يوه ښکلې مجسمه چې د عشتار (Ishtar) د عبادت کوونکي گوتو جوړه کړې وي. د هغې چې ماته پام شه نو اوښې ونيل چې "ته ولې غلې ناست ئې؟ ماته ولې د تېر وخت په حقله څه نه وائې؟" ما چې هغې ته وکتل نو زما گونگتوب ختم شه او شونډې مې پرانستې. ما او ونيل چې "ولې تا وانه ورېده، څه چې ما دې باغ ته د راتلو په وخت کښې او ونيل؟ هغه روح چې د گلونو گونگوسې او د خاموشۍ سندرې اورېدلې شي هغه زما د زړه درزا او د ذهن کړيکې هم محسوسولې شي"

هغې مخ په لاسونو پټ کړه او په انښتې اواز ئې او ونيل چې "هو، ما ستا احساسات محسوس کړل. ما يو داسې اواز او ورېده چې د شپې د سينې نه راپورته کېده او يو داسې شور مې هم تر غوږو شه چې د ورځې په زړه کښې ئې موجوده وهل"

په دې وخت کېنې زما نه خپل تېر وخت خپل وجود حتی چې د سلمی نه بغېر نور هر څه هېر شو. ما خواب ورکړه چې "زه هم ستا په زړه پوهېدم ما په هوا کېنې یو داسې ساز محسوساوه چې زما زړه له ئې خوشحالي ورکوله او ټول کائنات ئې په لرزان کړی و". دا چې ئې واورېدل نو هغې خپلې سترگې پټې کړې او په شونډو ئې ما د خوشحالی داسې مسکا ولیده چې د خپگان رنگ پکېنې هم خلبده. بیا هغې غلي غونډې اووئیل چې "اوس ماته پته ولگېده چې د اسمان نه اوچت د سمندر نه ژور او د ژوند او مرگ او وخت نه زیات ناپېژندلي څیزونه هم وجود لري اوس زه په هغه څه پوهه شوم په څه چې وړاندې نه پوهېدم"

په دغه وخت کېنې سلمی ماته د دوست نه زیاته خوږه، د خور نه زیاته نزدې او د محبوبې نه زیاته زړه ته راتېره په نظر راغله. هغه زما دپاره یو ستر خیال، یو ښکلې خوب او زما د روح د قابونه بهر یوه جذبه جوړه شوه.

زه د دې فکر سره اتفاق نه لرم چې گنې محبت د اوږدې ملگرتیا او د مینې د متواتر اظهار په نتیجه کېنې پیدا کېږي. محبت د روحاني نزدېوالي پیداوار دے او دا نزدېوالی که په یوه لحظه کېنې پیدا نه شي نو بیا په کلونو او حتی نسلونو کېنې هم نه شي پیدا کېدے.

بیا سلمی سرپورته کړه او د شفق په لور ئې هغه ځانې ته وکاته چېرته چې د سنين غرد اسمان سره یو ځانې کېږي او ماته ئې اووئیل چې "پرون ته ماته لکه د ورور غونډې ښکارېدې د چا سره چې زه د خپل پلار د نظر لاندې په خاموشه انداز کېنې کېنېناستم

باخېدم خو اوس زه داسې څه محسوسوم چې د وروزي خهري د مينې نه زيات خواږه او ناآشنا دي. اوس زما په ذهن كښې د مينې او وېرې يو داسې گډې (مخلوط) ځانې نيولې دے چې زما زړه ئې د خوشحالي او درد نه ډك كړ دے.

ما اووئيل چې "هم دا جذبه د كومي نه چې مونږ وېرېږو او رپ رپه راباندې راځي چې كله زمونږ د زړونو نه تېره شي نو د فطرت هغه قانون ترې جوړ شي چې د زمكې نه چاپېره سپوږمۍ او د خدائے نه چاپېره لمر گرځوي"

هغې خپل لاس زما په سر كښنوده او زما په وينستو كښې ئې گوتې اووهلې، مخ ئې سور شه او د سترگو نه ئې اوښكې داسې راوخښدې لكه د زينك په پاڼو چې د پرځې څاڅكي پرېوځي. هغې اووئيل چې "څوك به دا ومنې چې په دې وخت كښې مونږ د شك په خنداو قابو ومونده. دا به د چا زړه ته پرېوځي چې د نسان مياشت چې مونږ ئې په رومبي ځل يو ځانې كړو، هغه مياشت ده چې مونږ ئې د ژوند د ټولنو نه په زيات مقدس ځانې كښې ودرولو"

د دې خبرو په دوران كښې د هغې لاس زما په سر پروت وه او ما دغه نرم نازك لاس چې گوتې ئې زما په وينستو كښې الوول وې، نه خو د بادشاهۍ په تاج وركاوه او نه د بل كوم درناوي د گلونو په څادر.

بيا ما ځواب وركړه چې "څلك به زمونږ په قيصه باور نه كوي ځكه چې هغوي د دې نه نه دي خبر چې مينه هغه گل دے چې د موسم د مرستې نه بغير راتوكېږي او جوښ ته رسي خو سوال دا

دے چي ايا دا د نسان مياشت وه چي مونږ ئي په رومبي حل را يو
 خائي كړو او كه دا هم دا وخت دے چي مونږ ئي د ژوند د ټولو نه
 په مقدس خائي كښي ايسار كړي يو ايا دا د الله پاك هغه لاس نه
 دے چي زمونږ روحونه ئي زمونږ د پيدا ايښت نه وړاندي د يو بل
 سره تړلي وو او مونږ ئي د تل دپاره د يو بل قهديان جوړ كړي وو؟
 د انسان ژوند نه خو د مور په خپته كښي شروع كېږي او نه په قبر
 كښي پائي ته رسي او دا د سپوږمۍ او ستورو د رڼا نه ډكه فضا
 چېرې هم د مينه كوونكو روحونو او درك لرونكو ارواگانو نه نه
 خالي كېږي

څنگه چي هغي خپل لاس زما د سر نه راكښنه نو ما د خپلو
 ويښتو په بېخ كښي د بجلي (برېښنا) يو داسي كرنټ (جريان)
 غوندي محسوس كړه چي د شپي د خوږي هوا سره اخښلې شوې
 وه. ما د سلمې لاس ونيوه، خپلې لمبه لمبه شونډي مې ورباندي
 كښنودې او داسې مې ښكل كړه لكه يو عقيدت مند چي په
 زيارت كښي ممبر ښكلوي. د دې مچي (كوكي) ياد اوس هم زما
 زړه وېلې كوي او په خپل خوږلت زما د روح ټول خصلتونه
 راويښوي.

يوه گنټه تېره شوه خو هره دقيقه ئي د مينې د پوره كال برابره
 وه. د شپي خاموشي، د سپوږمۍ رڼا، گلونو او ونو زمونږ نه د
 مينې نه اخوان نور ټول حقيقتونه هېر كړي وو. په دې كښي ناڅاپه
 مونږ د استونو د پښو كړپار او د بگۍ د پايو كړكړ واورېده. دې
 اوازونو مونږ د خوږي بې هوشي نه رابېدار كړو او د خوبونو د
 دنيا نه ئي د سرگرداني او پراسراريت دنيا نه راوستو. مونږ پوه

مات خانگونه

شو چي د سلمی پلار د خپل کار نه راستون شه. مونږ د هغه د هر کلي دپاره راپاڅېدو او په باغ کښې د دروازي په لوري لاړو. کله چې بگي د باغ خولې له راوړسېده نو فارس افندي ترې راکوز شه او زمونږ طرفته ورو ورو راروان شه. هغه داسې تپت راروان وه لکه چې لوڼې پټې ئې په سر پروت وي. سلمی له راغې او خپل دواړه لاسونه ئې د هغې په اوږو کېښودل او په ژور نظر ئې ورته وکاته. د هغه د سترگونه په ضعیفه مخ اوښکې راروانې شوې او د یوې دردناکې مسکا په غرض ئې شونډې وړپېدې او په غره نیولې اواز ئې اووئیل چې "زما گرانې سلمی! ډېر زړه به ته زما د لاسونه اووځي او د یو بل سړي گوتو ته به ورسې. ډېر زړه به تقدیر تا د دې یوازي کورنه د دنیا د ټولونه پراخه اتگن ته وېسي او دا باغ به ستا د قدمونو ارمانې پاتې شي او ستا پلار به ستا د پاره ناآشنا شي هر څه شوي دي، خدائے دې خوشحاله لره".

دا ټکي چې ئې واورېدل نو د سلمی د مخ رنگ و تنبته ډېر اوسترگې ئې داسې په یو ځانې ودرېدې لکه د مرگ فرېسته چې ئې د ځان په لور راروانه لیدلې وي. بیا ئې داسې چغې کړې لکه مرغی چې سره اوولي او په زمکه پرېږي او په انبستي اواز ئې اووئیل چې "دا ته څه وائي؟ ستا مطلب څه ده؟ ته ما چېرته لېږي؟"

بیا هغې خپل پلار ته په دې غرض په سنجیده نظر وکاته چې د هغه نه اصل راز معلوم کړي. لږ ساعت پس هغې اووئیل چې "زه پوهه شوم، زه په هر څه پوهه شوم پادري زه ستا نه غوښتي يم او د دې مرغی چې خانگونه ئې مات دي، دپاره ئې پنجره جوړه کړې ده. پلاره! ته په دې رضائي؟"

د هغه ځواب يو ژوراسوبلې و. هغه په نرمې سره سلمې کور ته دننه کړه او زه په باغ کښې ولاړ پاتې شوم. زه د سرگرداني څپو داسې په مخه واخستم لکه د سيلې توپان چې د خزان پانې در په در زغلوې بيا زه د هغوي په پل د کور کوټې ته ورغلم او د دې دپاره چې د دوي په خبرو کښې خلل رانه شي، فارس افندي ته مې لاس ورکړه، خپل بنائسته ستوري سلمې ته مې وکاته او د کور نه بهر ته راروان شوم.

زه چې کله د باغ اخيري سرته راوړسېدم نو ما د دغه مشر سړي اواز واورېده او بېرته راستون شوم. هغه په عذر سره زما لاس ونيوه او اوښې وئيل چې "زويه! زه بخښنه غواړم چې ما ستاسو مابښام په ژړا بدل کړه خو کله چې زما کور کنډر شي او زه يوازې او بې اسرې پاتې شم نو دا به ستا مهرباني وي چې دلته خپل تله راتله جاري وساتې. زما زويه ځواني او زړښت د يو بل سره داسې نه جوړېږي لکه څنگه چې سحر او شپه د يو بل سره سمون نه خوري خو ته به زما خواله راځې او زما د ځوانۍ د هغه ورځو يادونه به تازه کوي کومې چې ما او ستا پلار يو ځانې تېرې کړې وې او ته به ماته د هغه ژوند خبرونه او روې کوم چې اوس ما په خپل اولاد او ارزومندو کښې نه حسابوي چې سلمې لاره شي او زه يوازې شم نو گنې ته به زما خواله نه راځې؟

هغه چې دا دردناکې خبرې کولې نو ما ئې په چپه خوله لاس خوزاوه. ما محسوسوله چې د هغه تودې اوښکې زما په لاس راپرېوتې. د ډېر خپگانه او د اولاد د مينې د زوره زما وجود رپېده او داسې مې محسوسوله لکه چې د ډېره غمه مې زړه کار

پرېښودونکې وه کله چې ما سر راپورته کړه او هغه زما په سترگو
کښې اوښکې وليدې نو هغه په ما رابښکته شه او شونډې ئې زما
په تندي کېښودې "خه زويه په مخه دې ښه، په مخه دې ښه"

د يو بوډا سړي اوښکې د يو ځوان سړي په نسبت زياتې
زورورې وي ځکه چې دا د هغه په وجود کې د ژوند پاتې ونډه
وي. د ځوان سړي اوښکې داسې وي لکه د گلاب په پانډو د پرڅې
څاڅکي په داسې حال کې چې د بوډا سړي اوښکې د هغه پانې
په مثال وي چې د ژمي په سر کې (پېل کې) د هوا سره
راپربوخي.

زه چې د فارس افندي د کوزه رابهر شوم نو بيا هم د سلمی
اواز زما په غوږونو کې گرځېده د هغې ښائست لکه د روح
غوندې په ما پسې وه او د هغې د پلار اوښکې ورو ورو زما په
لاس وچېدې.

زه لکه د آدم غوندې د جنت نه راويستلې شوم خو زما د زړه
خوا زما سره نه وه چې د دې ټولې دنيا نه ئې جنت جوړ کړې و.
په هغه شپه، په کومه چې زه په دوپړي پېدا شوم، ما داسې
محسوس کړه لکه چې د مرگ مخ مې په رومبې ځل وليده هم په
دې ډول لمر په خپله تودوخه پټې راژوندي کوي هم او وژني ئې

هم

د اور ډنډ

هر هغه څه چې سره ئې د شپې په تياره كښې په پته كوي يو
 ځل د ورځې په رڼا كښې په ډاگه كېږي. هغه خبرې چې په خلوت
 كښې شوې وي يوځل ناڅاپه د كوڅو د بحث موضوع جوړې شي.
 هغه كړنې چې مونږ ئې نن د كورونو په گوټونو كښې پټوو، سبا له
 به ئې په هره كوڅه كښې نغاري غږېږي.

دغسې د فارس افندي سره د غالب پادري د ملاقات د مقصد
 نه تيارو روځونو پرده اوچته كړه او په ټول گاونډ كښې د هغوي
 ترمېنځ شوې خبرې خورې شوې حتی چې زما غوږونو ته هم
 راوړسېدې.

د فارس افندي او غالب پادري ترمېنځ چې كوم بحث شوه وه
 د هغې موضوع د غريبانو، كوندو او يتيمانو مسئلې نه وې په
 فارس افندي پسې د سړي د رالېږلو او د پادري په ذاتي بگۍ
 كښې د هغه د وړلو بنيادي مقصد دا وه چې د سلمې او د پادري د
 وراړه منصور ترمېنځ كوژدن وكړي.

سلمې د مالدار پلار يکې يوه لور وه. په هغې د پادري نظر په
 دې وجه نه وه چې گنې هغه ښکلې او شريفه وه بلکې په دې چې د
 هغې د پلار سره ډېر دولت وه او دغه دولت د منصور تقدیر
 بدلون شته او د هغه نه ئې يو اهم سره جوړولې شته.

مات خانگونه

د مشرق مذهبي مشران په خپل بنه ژوند قناعت نه کوي د هغوي هڅه دا وي چې د خپلې کورنۍ ټول غړي اعلى رتبې ته ورسوي او د خلکو په اوږو ئې سواره کړي.

د بادشاه د تخت ميراث د هغه مشر زوي ته پاتې کېږي. خو د مذهبي مشر لوره رتبه د هغه په وروڼو او ورېرونو کې هم سرايت کوي. د غسې د عيسائي پادري، مسلمان امام او برهمن پنډت نه هغه نهنګ جوړ شي چې خپل بنکار په گڼو پنډو کې نيسي او په بې شماره خولو ئې وينه راکاږي.

د سلمې پلار نه غوښته چې خپله لور ضايع کړي نو ځکه د پادري د پوښتنې په ځواب کې د هغه د سترگونه او بنکې لارې او په خوله ئې هېڅ اونه وئيل. هر سره چې د خپلې يکې يوې او په ناز لويه کړې لور نه بېلېږي نور وروسته ئې په لړزان کېږي.

خومره چې مور او پلار د زوي په واده خوشحالېږي نو هم په دغه اندازه د لور په واده خپه وي ځکه چې د زوي واده په کورنۍ کې د يو نوي غړي اضافه کوي او د لور واده د مور او پلار دپاره د هغې د بايللو معنى لري.

فارس افندي پادري ته "بنه" وکړه. اگر چې زړه ئې نه غوښته ځکه چې د پادري وراره هغه ته بنه معلوم وه او دا ورته پته وه چې هغه يو خطرناک، د کرکې وړ، رزيل او بدکاره سره دے.

په لبنان کې کله يو عيسايي د پادري خبره اونه مني نو هېچرې هم په عزت کې نه شي پاتې کېدلې. که څوک د يو مذهبي مشر نه سرغړونه وکړي نو د خلکو د نظره غورزېږي د

سترگي او برچسپ په مقابله کښې سترگه خامخا ضائع کېږي. همدارنگه کوم لاس چې د تورې د گوزار مخې له راځي هغه پرې کېږي. که چېرې فارس افندي د پادري خوښې ته غاړه نه و نه ايښودلې نو د سلمې به بدن نامي شوې وه او د شونډو او ژبو غلاظت به د هغې نوم داغدار کړې وه. د لومبرې په نظر کښې د انگورو هغه غونچکونه تراوه وي کومو ته چې هغه نه رسي.

په دې توگه سلمې د تقدير په پنجه کښې ورغله او د يوې سپکې وينزې په رنگ نې د مشرقي بنڅو غمژن ټولگي ته وردننه کړه او دغسې د سپوږمۍ په رڼا روښانه او د گلونو په بوټي معطره فضا کښې د مينې په سپينو وزرو د الوت نه وروسته دغه سپېڅلې روح په لټ (تلک) کښې ونښته.

په ځينې هېوادونو کښې د مور او پلار دولت د اولاد د پاردغم جوړ شي. هغه لوټې او کوتلې صندوق (بکسه)، چې مور او پلار په گډه د خپل دولت د خوندي کولو دپاره په کار راوستې وي، د هغوي د ميراث خوړو د روځونو دپاره يوه تنگه او تياره قېدخانه جوړ شي. دينار چې د حده زيات زورور دې او خلک ورته سجدي کوي. په شيطان بدل شي او بيا روح ته سزا ورکوي او زړه وژني. سلمې د هغه بنڅو د جملې نه يوه ثابته شوه چې د مور او پلار د دولت او د چنغول د وړ سترگي ښکار شوي دي که چېرې د هغې پلار دولت مند سرې نه و نه نو هغه به نن هم ژوندۍ وه او خوشحاله به وه.

يوه هفته تېره شوه. د سلمې مينه زما د تفريح واحد ذريعه وه چې د شپې به نې زما دپاره د خوشحالي سندرې ونيلې او سحر

مات خانگونه

به نې وختي د دې دپاره راويښولم چې د ژوند په معنی او د فطرت په راز خان پوه کړم. دا هغه سپېڅلې مینه ده چې حسد نه لري، غني ده او روح ته چېرې هم زیان نه رسوي. دا هغه نزدېوالی دے چې د سړي روح په اطمینان کښې خوشتوي، د محبت هغه لوربه ده چې د قناعت په صورت کښې د سړي روح د سخا نه ډکوي. هغه تراکت دے چې بې د روح د پارونې نه امیدونه پیدا کوي، زمکه په جنت بدلوي او د ژوند نه یو خوږ او بنائسته خوب جوړوي.

ما چې به کله د سحر د مخې په پټو کښې چکر واهه نو د فطرت په راويښېدو کښې به مې د ابدیت نخښې نخښانې لیدلې او چې کله به د سمندر په غاړه کښېناستم نو د موجودو نه به مې د ابدیت سندري اورېدې او کله چې به په کوڅو کښې گرځېدم نو د لارویو په کړو وړو او د زیاري کښو په حرکاتو کښې به راته د ژوند بنائست او د انسانیت د بدبه په نظر راتله.

دغه ورځې د ارواگانو په څېر واورېدې او د وریڅو غونډې ورکې شوې او زما سیره د درناکو یادونو نه اخوا نور هېڅ هم پاتې نه شو. هغه سترگې چې ما به ورباندې د سپرلي د بنائست او د وینېدونکي فطرت نظارې کولې اوس د توپان د غضب او د ژمي د بدبختیو نه اخوا نور هېڅ هم نه ویني. هغه غوږونه چې ما به ورباندې د موجودو سندري اورېدې اوس صرف د سیلی انګولا او د ترو خلاف (پرضد) د سمندر د قهر و غضب اوازونه اوري. هغه روح چې د انسان د نه ستري کېدونکي مجال او د کائنات د شان و شوکت تماشه ئې په خوشحالی کوله، د ناکامی او ناامیدی د

مات خانگونه

مخ په ليدو په لړزان دے په دنيا کښې بل هېڅ څيز دومره
 بنائسته نشته لکه څومره چې د مينې ورځې وي او همدا رنگه
 هېڅ څيز دومره تريخ او څور وونکې نشته لکه څومره چې د
 خپگان دغه وپرونکې شپې وې

کله چې زه د خپل زړه د غوښتنې په مقابل کښې د مزاحمت نه
 پرېوتم نو د رخصتۍ (چټۍ) په ورځ يو ځل بيا د سلمې کور ته
 لازم

دا کور، چې د بنائست لاسونو ئې عمارت ودرولې وه او د
 مينې گوتو ئې رنگ روغن کړې وه، زما دپاره نوې نه وه. دا د
 روح د عبادت او د زړه د سجدو او دعا غوښتيلو ځانې وه چې
 څنگه باغ ته داخل شوم نو داسې مې محسوسه کړه لکه چې يو
 قوت (قوه) ما د دې دنيا نه ليرې راکاږي او په يو داسې مقام
 کښې مې ځانې کوي کوم چې په قدرتي ډول د مبارزې او کړاوونو
 نه ازاد دے ما لکه د يو صوفي غوندي چې د قدرت رازونه ورته
 څرگندېږي، ځان د گلونو او ونو په مېنځ کښې وليده څنگه چې زه
 د کور دروازې ته ورسېدم نو سلمې مې په نظر شوه چې د ياسمين
 د بوټي سيوري ته په بېنچ ناسته وه. دا هغه ځانې وه چېرته چې
 مونږ يوه هفته وړاندې د هغه شپې په وخت کښې ناست وو چې
 خدائے پاک زما د خوشحالي او خپگان د پېل دپاره خوښه کړې
 وه زه چې د هغې خواله ورسېدم نو هغه نه د خپل ځانې نه
 وخوزېده او نه ئې ماته څه او وئيل داسې ښکارېده لکه چې هغې
 ته خپل شپږم حس زما د راتلو خبر ورکړې وه. کله چې زه د هغې
 خوا ته کښېناستم نو هغې ما ته د لږ ساعت دپاره په غور وکاته

بیا ئی یو سوو اسوبیلے وکړه. خپل مخ ئی بل طرفته وگرځاوه او
اسمان ته ئی وکاته. د لږ ساعت د زړه راکښونکې خاموشی نه
وروسته، هغې بیا زما طرفته مخ راواړاوه، په رږد بدونکي لاس
ئې زما لاس ونيوه او په کمزوري اواز کښې ئې اووئیل چې "زما
ملگریه! ماته وگوره! زما مخ مطالعه کړه! او هغه څه پکښې ولوله
کوم چې ته غواړې او زه ئې وئیلے نه شم زما جانانه، زما وروره
ماته وگوره"

ما هغې ته په غور وکاته او اومې لیدل چې هغه سترگې چې یو
څو ورځې وړاندې لکه د شونډو خندنې وې او لکه د بلبیل د وزرو
خوږېدلې اوس کوغالو ته ورپرېوتې وې او درد او خپگان پکښې
غږېده. د هغې مخ چې د غوږېدونکي زینک په مثال وه اوس زېږ
زېښتلې وه. د هغې خوږې شونډې داسې ښکارېدلې لکه خزان چې
دوه مړوي گلاب په خپل ډنډر پرېښودي وي د هغې سپینه دنگه
نرۍ غاړه مخې ته داسې راتپته شوې وه لکه چې په سر کښې د
موجود غم وزن ئې د زغم نه وتی وه.

ما د سلمې په مخ کښې دا ټول بدلونونه ولیده خو دا زما دپاره
داسې وه لکه یوه خغلنده ورېځ چې د سپوږمۍ مخ پټ کړي او
هغه لانسکلې کړي. یو داسې نظر چې د داخلي خپگان اظهار
کوي که هر څومره دردېدلې او د المیونه ډک وي خو بیا هم د مخ
ښائست لا زیاتوي ولې هغه مخ چې د خاموشۍ په ژبه خپل پټ
غمونه نه بیانوي که رغونه ئې هر څنگه وي خو ښکلے نه ښکاري.
پیالی ته تر هغه وخته زمونږ شونډې نه پسخېږي تر څو چې مو د
روښانه ښیښې نه د شرابو رنگ نه وي لیدلے

سلمیٰ په دغه ماښام د ژوند د خوږو او ترخو نه ډکه د شرابو پياله ښکارېده. هغه د مشرقي ښځو يوه نمونه وه، څوک چې تر هغه وخته د مور او پلار کور نه پرېږدي تر څو چې نې په خپل څټ د خاوند جنغ نه وي ايښودلې، تر هغه وخته د خپلې مور د مينه ناکې غېږې نه نه بېلېږي تر څو چې د غلامۍ په زنجيرونو کښې نه وي تړلې شوې او د خاوند د مور د ناکړدو سره نه وي مخامخ شوې.

ما تر هغه وخته سلمیٰ ته کاته او د هغې مړاوې روح مې اورېده چې په ما يو داسې ذهني کيفيت خور شې چې وخت مې ولاړ محسوس کړه او کائنات مې د سترگونه ورک شې. ما فقط د هغې هغه دوه اوږدې سترگې ليدلې کومو چې ما ته په څير څير کاته او صرف د هغې هغه ښځه ښکاري لاسونه مې محسوسول کومو چې زما لاس نيولې وه.

زه د خپله خوبه د سلمیٰ د تپت او از په دې خبره رابېدار شوم چې "زما جانانه راځه چې د بوږنوونکي راتلونکي وخت د راتلو نه وړاندې هم په دغه وخت خبرې اترې وکړو. زما پلار هم دغه اوس د هغه سړي د ليدو دپاره لاړه چې تر مرگه پورې به زما د ژوند ملگرې وي. زما پلار چې خدائے پاک زما د هستۍ په غرض غوره کړې وه، به د هغه سړي سره ليدل کتل کوي کوم چې دنيا زما د پاتې ژوند دپاره زما د خاوند په ډول خوښ کړې دے. د دې ښار په زړه کښې به هغه مشر سړې، چې زما د خوانۍ په وخت کښې ئې زما ملگر تيا کړې ده، د هغه خوان سړي سره ملاقات کوي، کوم چې به په راتلونکي وخت کښې زما ملگرې

مات خانگونه

وي نن شپه به دواړه کورنۍ د واده نېټه ږدي. دا به څه ناآشنا او اغيزناک وخت وي؛ تېره هفته هم په دې وخت او هم د دې ياسمين د بوتي لاندې مينې په روميني ځل زما روح په غېږ کښې ونيوه. په داسې حال کښې چې هم په دغه وخت قسمت لگيا وه، زما د ژوند د قيصې ږومبې ټکې ئې د پادري په ماني کښې ليکله اوس دا وخت زما پلار او زما غوښتونکي زما د واده د نېټې تابيا کوي. په داسې حال کښې چې زه ستا روح وينم چې داسې په ناقراری سره زما نه چاپېره چورلي لکه يو تږم مارغه چې د اوبو په يوه داسې چينه پېرونه خوري، چې قهر بدلې بڼکاري ورته ټوپک په لاس ناست وي. دا شپه څومره پياوړې ده! او څومره د رمزنه ډکه ده!

دا خبرې چې ما واورېدې نو داسې مې محسوس کړه لکه چې د مکملې مایوسۍ تور روح زموږ د مينې په مری په کچه کښې غلې کېدونکې دے ما هغې ته اوونيل چې "دغه مارغه به تر هغه وخته د دغه چينې د پاسه گرځي، تر څو چې تندې وژلې نه وي او يا د بڼکاري په پنجه کښې ورغله نه وي"

هغې په ځواب کښې اوونيل چې "نه په ما گرانه! پکار ده چې دا بلبل ژوند د وي او د تيارې د راتلو، د سپرلي د تېرېدو او د دې دنيا د پاتې ته رسېدو پورې خپلې سندرې او وائي او تر ابده ئې خوله ونه درېږي. د دې اواز خاموشول نه دي پکار، ځکه چې ده زما زړه له ژوند راوړي دے د ده خانگونه بايد مات نه شي ځکه چې د دوي حرکت زما د زړه نه تيارې ليرې کوي"

بيا ما په گونگوسي اوونيل چې "زما گرانې سلمی دا مارغه تنده د کاره اوباسي او وېره به ئې مړ کړي"

هغې سمدستي په رپېدونکو شونډو ځواب راكړه چې "د روح تنده د مادي څيزونو د شرابو نه زياته خوندي ده. همدارنگه د روح وېره د وجود د تحفظ د احساس نه زياته په زړه پورې ده خو زما جانانه دا مې واوړه او په غور نې واوړه چې نن زه د يو داسې نوي ژوند په دروازه كښې ولاړه يم چې ماته نې هېڅ معلومات نشته. زما مثال د هغه ژوند سړي دے چې د پرېوتو د وېرې لاس تپوي او ځي. زما د پلار دولت زه د غلامانو په بازار ايسنودې يم او دې سړي پلورلې يم زه نه هغه پېژنم او نه ورسره مينه لرم خو دا زما دپاره لازمي ده چې د هغه سره مينه كول زده كړم همدارنگه زما دپاره د هغه اطاعت، خدمت او خوشحاله ساتل حتمي دي. زه به هغه له هر هغه څه وركوم. كوم چې يوه كمزورې ښځه يو زورور سړي له وركولې شي" **پښتانه دات شپت**

"خو زما جانانه ته اوس هم ښه په جوين كښې نې. ته د ژوند په لار چې د گلونو قالين ورباندې غوړېدلې دے، اوس هم ښه په ازاد مټ گرځېدے شي. ته اوس هم د زړه په رڼا په دې گرده نړۍ كښې د گرځېدو جوگه نې. ته په خپله خوبه سوچ، خبرې او عمل كولې شي. ته د ژوند په مخ خپل نوم ليكلې شي، ځكه چې سړے نې. ته د يو بادار(اقا) په ډول ژوند كولې شي ځكه چې ستا د پلار دولت ته د غلامانو په بازار نه نې ايسنودے چې څوك دې وپېري يا وپلوري. ته د خپلې خوښې د جينۍ سره واده كولې شي او مخكښې د دې نه چې هغه ستا كور ته راشي، هغه په خپل زړه كښې اوسولې شي او بغير د څه مشكل نه ورسره په يوبل باور يقيني كولې شي"

مات خانگونه

لږ ساعت خاموشي خوره شوه او بيا سلمی د خپلې خبرې په دوام او وئيل چې "آيا دا هغه وخت راغی چې ما او تا د يو بل نه په دې غرض بېلوي چې ته د سړي د بدبه خپله کړې او زه د ښځې ذمه واری په سر واخلم؟ ايا هم دا وجه ده چې د بېلو چغار نه راخېږي. د گل پانې هوا تس نس کړي دي او د شرابو پيالې خپل ارزښت د لاسه ورکړي دے؟ آيا د ياسمين د بوټي لاندې، چېرته چې زما او ستا روحونه يو بل ته غاړه وتي وو، د سپوږمۍ په رڼا کښې تېرې کړې زمونږ ټولې شپې بېکاره لارې؟ آيا مونږ د ستورو په لور داسې تېز والوتو چې وزرې موسترې شوې او اوس مخ په ښکته د اوبو د ول (گرداب) په لور راروان يو، راغورځېږو؟ يا آيا مينه هغه وخت اوده وه، څه وخت چې مونږ له راتله او کله چې راويښه شوه نو مونږ له ئې د سزارا کولو فېصله وکړه؟ يا آيا زمونږ روحونو د شپې نرمه هوا په داسې سيلۍ بدله کړه چې مونږ ئې ټوټې ټوټې کړو او په دې سيمه ئې لکه د گرد او شنډلو؟ مونږ نه خو د خپلې وعدې خلاف ورزي کړې ده او نه مو شجر ممنوعه ځکلې ده نو بيا په څه گناه کښې د جنت نه ويستلې کېږو؟ مونږ نه خو د بغاوت منصوبه جوړه کړې ده او نه مو عملي کړې ده نو بيا ولې دوزخ ته لېږلې کېږو؟ نه نه هغه لحظې چې مونږ ئې را يوځانې کړي يو د پېړيو نه زياتې دي او هغه رڼا چې زمونږ روحونه ئې روښانه کړي دي، د تيارې نه زياته زوروره ده او که توپان مونږ د سمندر په دې شلله سينه جدا کوي نو څپې به مو په بې شوره ساحل باندې بېرته را يوځانې کړي او که دا ژوند مونږ مړه کړي نو مرگ به مو بېرته د يو بل سره غاړه باسي. د ښځې زړه

د وخت ياموسم سره نه بدلېږي. حتی که د تل دپاره مړ هم شي خو
چېرې هم بېخي د مېنځه نه شي د بنسټي زړه د هغه پټي په مثال
وي چې د جنگ په ميدان بدل شوی وي چې د ونو د بېخ نه د
وتلو، د وښو د سوزېدلو، د تېرو په وينو د رنگېدلو او په زمکه د
هډوکو او کوپړو د کر نه وروسته داسې خاموشه غلې او چپ وي
لکه چې هېڅ هم نه وي شوي. ځکه چې سپرلې او خزان په خپل
خپل وار راخي او خپل خپل کار کوي

"زما جانانه! اوس به مونږ څه کوو، څنگه به بېلېږو او چېرته به
ليدل کتل کوو؟ آيا مينه يو داسې ناآشنا مېلمه وگڼو چې ما بنام
راغی او سحر په خپله مخه لاره؟ آيا داسې وگڼو چې دا محبت يو
خوب وۀ چې په اودو راغی او په وينه خپل منطقي انجام ته
ورسېده؟ آيا مونږ دا هفتبه د بې هوشي يوساعت وگڼر چې
وروسته پسې هوش خپل ځانې ته راغی؟ زما جانانه! سر اوچت
کړه چې زۀ درته سم وگورم، شونډې پرانيزه چې زۀ دې اواز واوړم
زما سره خبرې وکړه کله چې دا توپان زمونږ د مينې کشتی
نسکوره کړي نو ته به ما ياده ساتي؟ ته به د شپې په چپه چپتيا
کښې زما د وزرو بنکالو اورې؟ زما روح چې ستا د سر د پاسه
خانگونه وهي نو ته به ئې محسوسوي؟ چې زما روح ستا د سر
د پاسه رېږي نو ته به ئې اورې؟ زما اسوبلي به اورې؟ زما
سيوري چې د ما بنام د تروږمۍ سره به راخي او د سباؤن د رڼا
سره به درومي، نو تا ته به بنکاري؟ ما ته اووايه زما جانانه! زما
سترگو ته د جادوگرې پلوشي د جوړېدو نه وروسته به ته زما د
غوږونو دپاره خوږه سندره او د روح دپاره وزرې جوړېږي؟ ما ته
اووايه چې ستا نه به څه جوړېږي"

ما چي دا ٽڪي واور بدل نو زرهه مه نرے شه او هغي ته مه
 خواب وركره چي "زما گرانې زه به هغه شه جو پرېم شه چي رانه ته
 جوړول غواړي"

بيا هغي او وئيل چي "زه غواړم چي ته زما سره داسې مينه
 وکړي لکه څنگه چي شاعر د خپلو غمزنو فکرونو سره کوي. زه
 غواړم چي ته ما داسې ياده وساتي لکه يومسافر چي هغه ولاړ
 ډنډ ياد ساتي چي د اوبو څښلو په وخت ئې پکښې خپل مخ ليدلې
 وي. زه غواړم چي ته ما داسې ياده وساتي لکه چي يوه مور هغه
 اولاد ياد ساتي چي د رڼا د ليدونه وړاندې د دې دنيا نه تللې وي
 او زه غواړم چي ته ما داسې ياده وساتي لکه يو زرهه سواندې
 بادشاه چي هغه قهډي ياد ساتي کوم چي د بخښنې (معافۍ) د
 رارسېدو نه وړاندې مړ شوې وي. زه غواړم چي ته زما ملگرې
 پاتې شي او زه غواړم چي ته زما د پلار سره خپل تلنه راتله جاري
 وساتي او هغه له په خپله تنهائې کښې د لاسه ورکړې ځکه چي زه
 ډېره زر د هغه نه روانه يم او بيا به د هغه دپاره ناآشنا شم"

ما هغي ته خواب وركره چي "تا چي شه او وئيل زه به هم
 دغسې کوم. د خپل روح نه به ستا د روح دپاره لفاقه جوړه کړم. د
 خپل زرهه نه به ستا د بنائست دپاره کور جوړ کړم او خپله سينه به
 ستا د دردونو په خاطر په اديره بدله کړم. زه به ستا سره داسې
 مينه کوم لکه څنگه چي ورشو (وښيانه) د سپرلي سره مينه کوي.
 ستا په ياد کښې به زما مثال د هغه گل وي چي د لمر د پلوشو
 لاندې ژوند کوي. زه به ستا سندرې داسې وایم لکه چي د گرجو د
 ټليو اهنګ (پان پيري) سندرې وائي. زه به ستا د روح ژبه داسې

اورم لکه چې ساحل د شپو قيصه اوري. زه به تا داسې ياده ساتم،
 څنگ، چې يو مسافر خپل وطن، يو وږې سرې خوږه ډوډۍ،
 يو معزول بادشاه د خپلې دبدبې ورځې او يو قهدي د خپلې ازادۍ
 او آرام وختونه ياد ساتي. زه به تا داسې ياده ساتم لکه چې يو کرونده
 گرې په درمند کښې د غنمو گېډۍ يادې ساتي او لکه څنگه چې يو
 شپونکې شپې ورشوگانې او خوږې ويالې يادې ساتي."

سلمې په درزېدونکي زړه زما خبرې واورېدې او اوښې ونييل
 چې "سباله به رښتيا، د افسانې او د ويسې د خوب شکل
 ونيسي. که يو مټين د جانان په ځانې د هغه خيال ته غاږه وځي او
 يا يو تږې د خوب په چينه خپله تنده ماتوي نو آيا په دې کښې به
 د اطمینان گنجائش وي؟"

ما په خواب کښې اووئيل چې "سباله به تقدير تا د يوې امن
 ناکه کورنۍ په مېنځ کښې کښېنوي خو ما به د جنگ او مبارزې
 دنيا ته واستوي. ته به د يو داسې سړي کور ته لاره شې د چا
 قسمت چې هغه ستا د بنائست او عصمت په برکت نېک مرغه
 کړې دے په داسې حال کښې چې زه به د وېرې او کړاوونو ژوند
 ته پاتې شم. ته به د ژوند په دروازه کښې پښه کېږدې او زه به د
 مرگ په وره دنته شم. تاته به هرکله اووئيلې شي او زه به يوازې
 پاتې شم خوزه به د مرگ په سيمه کښې د مينې او عبادت
 يادگارونه جوړوم. مينه به زما يوازینۍ تسلي وي. زه به مينه د
 شرابو غوندې څښم او لکه د جامو کاليو، به ئې اغوندم. سحر
 وختي به مې مينه د خوبه پاڅوي او ليرې پتو ته به مې بياني د
 غرمې به مې د وتو سيوري له وړې چهرته چې به زه د مرغيو سره

يو ڄائي د لمر د تاو نه پٽه پيم. په ما بنام کښي به ما تر لمر پر پواته پوري په دې غرض ايساروي چې د فطرت د خولي نه د ورځي رها ته د "مخه بنه" سندره واورم او په اسمان کښي د گرځيدونکو ورپڅو تماشه وکړم. د شپي به راسره مينه غاړه غټي کپري او زه به د هغه جنتي دنيا په تصور کښي اوډه کپرم چېرته چې د مټنانو او شاعرانو روحونه اوسپري. د سپرلي په موسم کښي به د مينې سره څنگ په څنگ د ياسمين او چونيا (بنفشي) په گلونو کښي گرځم او د زينک په پيالو کښي به د ژمي د موسم پاتي څاڅکي څښم. په اوږي کښي به د وچو وښو د گېډيونه بالښتونه جوړوم او د شنو وښو نه به د بستر کار اخلم. شين اسمان به مې چت وي او سپوږمي اوستورو ته به په غور غور گورم.

په خزان کښي به زه او مينه د انگورو باغونو ته څو، هلته به د انگورو د شيري د چاتي خواته کښېنو او د انگورو د لوخوشو بېلانڅو تماشه به کوو او د مرغيو بېرته تلونکي سپلونه به مو د سردپاسه اوږي. په ژمي کښي به د اور په غاړه کښېنو او زړي قيصې او د ليري ملکونو تاريخونه به بيانوو. په ځوانۍ کښي به مينه زما استاذ وي، په مېنځني عمر کښي به مې پستي وي او په پيري کښي به مې د زړه خوشحالي وي. زما گرانې سلمې! مينه به زما د ژوند تر اخيري وخته زما سره وي او د مرگ نه پس به مونږ خدائے پاک بيا را يوځاني کوي.

دا ټولې خبرې زما د زړه نه داسې راوتې لکه د اور لمبې چې د بخاري (د دېوال انگرې) نه لمغري کوي او بيا په ايرو بدلې شي. سلمې ژړل او داسې ښکارېده لکه چې اوبسکوئي د شونډو پر ځاني ما له ځواب راکاوه.

چاله چې مينې وزرې نه وي ورکړې، د ظاهر د ورېخو نه اخوا
 الوت نه شي کولې او هغه طلسماتي دنيا نه شي ليدلې چېرته چې
 په دغه خپگان کښې لړلي خوشحاله وخت کښې زما او سلمی
 روحونه يو ځای او سپدل هغه څوک چې مينې د مريدی دپاره نه
 وي غوره کړې. د مينې اواز ئې تر غوږ نه رسي. دا داستان د دغه
 قسمه خلکو دپاره نه دے. حتی که هغوي د دې پانوپه معنی پوه
 هم شي خوبيا هم د دې جوگه کېدے نه شي چې په هغه تتو اشارو
 ورسي کومو ته چې د لفظونو جامه نه ده اغوستولې شوې او د
 کاغذ په مخ نه دي ثبت شوي خو څه به هغه سرے وي چې د مينې
 د پيالې د شرابونه ئې گوت نه وي کړې او څه به هغه روح وي
 چې د هغه گرجې د روښانه ممبر په وړاندې په احترام نه وي
 ودرېدلې، د کوم فرش چې د ښځو او نرانو د زړونو او چت د
 خوبونو د پوښلي سائبان نه جوړ دے. هغه به څه گل وي چې په
 پانو ئې د سباؤن پرڅه نه وي پرېوتې. هغه به څه وياله وي چې
 سمندر ته د تلو نه وړاندې ئې خپله لار ورکه کړې وي.

سلمی خپل مخ د اسمان په لور وگرځاوه او ستورو ته ئې په
 غور غور وکاته. هغې خپل لاسونه خواره کړل، سترگې ئې پوره وا
 شوې او شونډې ئې ورپېدې د هغې په زېر مخ د خپگان، بې
 وسې، نااميدی او درد نخښې نخښانې په ډاگه ښکارېدې "اے
 خدايه! ښځو څه چل کړې دے چې ته ورباندې قهرېدلې ئې؟
 هغوي کومه گناه کړې ده چې تا د دې سزا ورگرځولې دي؟ هغوي
 دې په کوم جرم کښې د دې ابدي سزا سره مخ کړې دي؟ اے
 خدايه! ته زورور او زه ناتوانه، زه دې ولې په درد اخته کړې يم ته

لوڼې هم ئې او په غر تول پوره هم او زما حبشيت د يو وړو کي او
 کمزوري مخلوق دے چي ستاد تخت په وړاندې تغيرېري تازه
 ولي د پښو لاندې چقولي يم کستا مثال د توپان دے او زه داسې يم
 لکه دوره. تازه ولي په يخه زمکه راچولي يم؟ ته زورور ئې او زه
 بې وسه، ته زما سره ولي په جنگ ئې؟ ته پام لرونکې ئې او زه
 احتياطي يم. ته ولي زما په بربادي پسې شوي ئې؟ تا د بنخي په
 زړه کښې د مينې دک زړه ايسودے دے نو بيا ئې ولي د مينې
 په لاس نيست نابود کوي؟ ته هغه په خپل بني لاس را اوچته وي او
 په کي لاس ئې ژورې ته غورخوي او هغې ته دا پته هم نشته چي
 دا ولي؟ ته هم د هغې په خوله کښې د ژوند ساد پوک وهي او هم
 ئې په زړه کښې د مرگ رحم نولي. هم ورته د خوشحالي لار په
 گوته کوي او هم ئې د خيگان په سرک بيا ئې. تا د هغې په خوله
 کښې د خوشحالي سندره ايسودې ده خوشوندي دي ورته د
 خيگان او ژبه د رحي عذاب په تار گنډلي ده. تا د خپل رمز په
 گوته د هغې په رحمونو پي ايسودې دي او هم په خپلو لاسو دي د
 هغې د خوشاليو نه چاپېره د درد وېره خوره کړې ده. د هغې په
 بستر کښې دي خوشحالي او سکون پتې کړه خو خوا ته دي ورته
 خندان او وېره ودرول. په خپله خوښه دي د هغې په زړه کښې
 محبت و تينناوه او بيا دي د هغې د محبت نه شرم پيدا کړه. په
 خپله خوښه دي هغې ته د تخليق بنائست وښوده خو د بنائست
 سره د هغې مينه يوه هېبتناکه لوړه جوړه شوه. ته هغې ته د ژوند
 اوبه د مرگ په پياله کښې او د مرگ زهر د ژوند په کنډولي کښې
 ورکوي. ته هغه په اوبنکو پا کوي او هم په دغه اوبنکو کښې د

هغې ژوند لاهو کوي. اے خدايه! تا د مينې په گوټو زما سترگې
 پرانستې او هم په مينه دې ږنده کړم. تا په خپلو شونتو و بنسټل کړم
 او هم په خپلو کلکو لاسونو دې ووهلم. تا زما په زړه کښې سپين
 گلاب کرلې دے خو چا پېره دې ترې د ازغيو شپول کړې دے. تا
 زما موجوده مهال د يو داسې ځوان سره تړلې دے چې زه ورسره
 مينه لرم خو زما ژوند دې د يو داسې سړي سره غوټه کړې دے
 چې د هغه وجود زما د پاره نا آشنا دے نو اے خدايه! ته اوس
 دومره توان راکړه چې په دې سخت امتحان کښې پاتې رانه شم او
 تر مرگه پورې رښتيني او سپېڅلې پاتې شم. اے خدايه! ته چې
 څه غواړې هغه کېږي.

خاموشي په يو جوړ خوره وه. سلمې بنسټه کاته، زېره او
 ناتوانه بنسټه ده. د هغې لاسونه بنسټه راپرېوتل او سر ئې مخې
 خوا ته راکوږ شه او ماته داسې بنسټه شوه لکه تويان چې د ونې
 يو ښاخ رامات کړي او د وچېدو او بالاخره بېخي ختمېدو د پاره
 په زمکه پرېوځي.

ما د هغې يخ لاس ونيوه او بنسټه مې کړه خو کله چې مې هغې
 له د دلاسي ورکولو نيت وکړه نو د هغې نه زيات مې خپل ځان د
 ډاډ محتاج محسوس کړه. زه زمونږ د بدې ورځې په سوچ او د
 خپل زړه د درزا په شور کښې غلې پاتې شوم. د دې نه پس نه ما
 څه او وئيل او نه هغې.

د حده وټې عذاب تل گونگې وي او ځکه مونږ غلي کښېناستو.
 داسې کاني رانه جوړ شو لکه د ماربلو ستنې چې د زلزلې د شگو
 لاندې پټې شي. نه ما هغه اور بدل غوښتل او نه هغې زه. ځکه چې

زمونږ د زړونو تارونه کمزوري شوي وو او تش د ساه په اخستو شي
هم د شلېدو وپره وه

دا د نيمې شپې مهال وه او مونږ ليدل چې سپوږمۍ د سنيښ د
غره د شانې راوخته او د ستورو په مېنځ کښې داسې ښکارېده
لکه د مري مخ چې په کفن کښې د مومبتو د توراگانو په مېنځ
کښې ښکاري او لبنان داسې ښکارېده لکه يو بوډا سرې چې ملا
ئې د زړتست دلاسه راټيټه شوې وي او سترگې ئې د بې خوبۍ
بندر وي. د تيارو ننداره کوي او د سباون په انتظار وي يا لکه يو
بادشاه چې د خپل محل د کنډر د پاسه د خپل تخت په اير وناست وي.
غرونه، ونې او سيندونه د وختونو او موسمونو د بدلون سره
خپل شکل داسې بدلوي لکه چې سرې د خپلو تجربو او جذبو
سره بدلېږي هسک سپېدار د ورځې په رڼا کښې لکه د ناوې
غونډې ښکاري خو په ماښام کښې د لوگي د يوې ستنې شکل
اختيار کړي هغه لونې گټ چې د غرمې په وخت کښې ډېر زورور
او مغروره ښکاري. د شپې په مهال کښې د هغه درد بدلې غريب
سړي په مثال شي چې د لاندې زمکې او پاس اسمان ته اخوانور
هېڅ هم نه لري هغه وياله چې سحر ځلانده وي او د ابدیت
سندرې وائي. په ماښام کښې د اوبنکو په رود بدله شي او داسې
ژړا شروع کړي لکه يوه مور چې د خپل مږ بچي په سروير کوي او
هغه لبنان چې يوه هفته اوونۍ، وړاندې چې سپوږمۍ پوره وه او
زمونږ روځونه خوشحاله وو. د لوڼې شان و شوکت لرونکې وه، په
دغه شپه غمژن او بې رونقه ښکارېده.

مونږ راپاڅېدو او يو بل ته مو په مخه ښه او وئيل خو مينه او
نااميدي زمونږ په مېنځ کښې لکه د دوو ارواگانو ودرېدل. يوې

زموڼر د زړونو تارونه کمزوري شوي وو او تش د ساه په اخستو ئې هم د شلېدو وېره وه

دا د نیمې شپې مهال وه او موڼر لیدل چې سپوږمۍ د سنین د غره د شانې راوخته او د ستورو په مېنځ کښې داسې ښکارېده لکه د مړي مخ چې په کفن کښې د مومبتو د توراگانو په مېنځ کښې ښکاري او لبنان داسې ښکارېده لکه یو بوډا سره چې ملا ئې د زړښت د لاسه راټیټه شوې وي او سترگې ئې د بې خوبۍ بندروي. د تیارو ننداره کوي او د سباؤن په انتظار وي یا لکه یو بادشاه چې د خپل محل د کنډر د پاسه د خپل تخت په اړو ناست وي. غرونه، ونې او سیندونه د وختونو او موسمونو د بدلون سره خپل شکل داسې بدلوي لکه چې سره د خپلو تجربو او جذبو سره بدلېږي هسک سپېدار د ورځې په رڼا کښې لکه د ناوې غونډې ښکاري خو په ماښام کښې د لوگي د یوې ستنې شکل اختیار کړي هغه لونی گټ چې د غرمې په وخت کښې د پر زور او مغروره ښکاري. د شپې په مهال کښې د هغه درد بدلي غریب سړي په مثال شي چې د لاندې زمکې او پاس اسمان ته اخوا نور هېڅ هم نه لري هغه ویاله چې سحر ځلانده وي او د ابدیت سندري واني، په ماښام کښې د اوښکو په رود بدله شي او داسې ژړا شروع کړي لکه یوه مور چې د خپل مړې بچي په سر ویر کوي او هغه لبنان چې یوه هفته اوونۍ، وړاندې چې سپوږمۍ پوره وه او زموڼر روحونه خوشحاله وو، د لونی شان و شوکت لرونکې وه، په دغه شپه غمژن او بې رونقه ښکارېده.

موڼر راپاڅېدو او یو بل ته مو په مخه ښه او وئیل خو مینه او ناامیدی زموڼر په مېنځ کښې لکه د دوو ارواگانو ودرېدل. یوې

زمونږ د غارو نه په خپلو گوتو خپلې وزرې تاوهلې، يوې ژړل او بلې پټ پټ خندل

کله چې ما د سلمې لاس ونيوه او خپلو شونډو له مې يوره نو هغه ماته راتردي شوه او زما تنډې ئې بنکل کړه. بيا د لرگي په بېنچ ورپرېوته، هغې سترگې پټې کړې او د خان سره ئې په تپت اواز او وئيل چې "اے لويه خدايه! په ما رحم وکړه او زما مات خانگونه پېوند کړه"

ما چې سلمې په باغ کښې پرېښوده نو داسې مې محسوسه کړه لکه چې زما په حسونو باندې داسې پرده خوره شوې وي لکه چې د يو لوئي ډنډ مخ په لړه کښې پټ وي

د ونو بنائست د سپورمې رڼا، ژوره خاموشي زما خواته هر څيز خوفناک او بدرنگه ښکارېده. هغه رښتيني رڼا چې ما ته ئې د کائناتو حسن او معجزه راښودلې وو، د اور په يو داسې شغله بدله شوه چې زما زړه ئې داغ کړه او د هغه ابدي ساز نه چې زه ئې د اورېدو بلد وم، يو داسې شور جوړ شه چې د زمري د غرمبا نه زيات وپرونکې وه

زه خپلې کوتې ته راوړسېدم او لکه د ښکاري ويشتلې ژوبلې مرغۍ په خپل کټ کښې پرېوتم په ذهن کښې مې د سلمې دا ټکي گرځېدل چې "اے خدايه! په ما رحم وکړه او زما مات خانگونه پېوند کړه"

د مرگ د تخت په وړاندې

نن سبا د واده نه داسې توقعې جوړې شوې دي چې بندوبست
ئې د ځوانانو او د هغوي د مور او پلار په لاس کښې دے. په زیاتو
هېوادونو کښې د ځوانانو لاس برپاتې شي او مور او پلار پاتې
راشي. ښځې ذات ته د تجارت د مال په نظر کتلې شي چې پلورل
کېږي او د یو کور نه بل کور ته وړلې شي. د وخت د تېرېدو سره د
هغې ښائست ختم شي او په یو تیارة گوت کښې لکه د فرنیچر د
یو زور توکي وغورځولې شي.

جدید تمدن ښځې له یو څه پوهه ورکړې ده خو د ناریناو د
وړې سترگتوب د کبله ئې د هغې درد لازیات کړے دے. د پرون
ښځه یوه خوشحاله مېرمن وه خو د نن ښځه یوه غمژنه معشوقه
(Mistress) ده. په تېر وخت کښې هغه په پتو سترگو په رڼا کښې
گرځېده او اوس په غړېدلو سترگو په تیارة کښې گرځي. هغه په
خپله بې سوادۍ کښې ښائسته، په سادگۍ کښې سپېڅلې او د
خپلې کمزورۍ باوجود زوروره وه. نن هغه خپلې زېرکۍ بدرنگه
او خپلې پوهې سطحې او بې زړه کړې ده. داسې ورځ به هم چېرې
راشي چې په ښځه کښې ښائست، پوهه، زیرکي او سپېڅلتیا، د
وجود کمزوري او د روح زورورتیا په گډه وجود ولري!

زه په هغه خلکو کښې شمار یم څوک چې دا عقیده لري چې
روحاني وده د انساني ژوند د تگ لاره ده خو تکامل ته رسېدل ئې
د قلاړې او زړه چاودون کار دے. که چېرې ښځه یو خوا مخ په بره

ځي او بيل خوا مېخ په بنسکته راغورځېږي نو د دې وجه دا ده چې
چېرته هم د غره سرته شډله لار تلې وي نو هلته د غلو کمينگاهونه
او د شرمينانو ټاټوبي هم ارو مرو موجود وي.

دا ناآشنا نسل د بيدارۍ او خوب تر مېنځ ژوند کوي. د ده په
لاس کښې د تېر وخت خاوره هم ده او د راتلونکي وخت تخم هم
خو بيا هم په هر بناړ کښې مونږ يوه بنځه نيمه داسې وينو چې د
راتلونکي وخت نمونه ورته وئيلې شو.

د بېروت په بناړ کښې سلمی کرامی د راتلونکي وخت د
مشرقي بنځو يوه نمونه وه خو د نورو ډېرو هغه کسانو غونډې،
څوک چې د خپل وخت نه وړاندې پېدا وي، هغه هم د موجوده
وخت بنکار شوه او د مېدان بايللو خلکو په ډله کښې داسې روانه
شوه لکه د درياب څپه چې گل د خپل ډنډر نه وشوکوي او لاهو
نې کړي.

منصور او سلمی واده وکړه او د بناړ په هغه ځانې کښې په يوه
بنکلي بنگله کښې ډېره شو چېرته چې ټول شتمن او د حبثيت
خاوندان اوسېږي. فارس افندي د خپل خوشي کور په باغ او بڼ
کښې داسې يوازې پاتې شه لکه چې يو شپونکې د خپل کنډک په
مېنځ کښې يوازې ژوند تېروي.

د واده ورځې او خوشحاله شپې تېرې شوې خو هني مون د
خپگان د ترخو وختونو يادونه داسې پرېښودل لکه چې جنگ په
مېدان کښې کوپړي او مړه هډوکي پرېږدي. د مشرقي ودونو
دستورې د ځوانانو او پېغلو زړونه دې موقعې ته پسخوي خو د
واده پاتې شايد دغه زړونه لکه د ژرندې د پل د سمندر بېخ ته

وغورځوي. د دوي دغه خوشحالي د پېښو د هغه خاپونو په مثال
وي چې د شگو د پاسه جوړ شوي وي او صرف تر هغه وخته موجود
وي ترڅو چې خپو وړان کړي نه وي.

سپرلې تېر شۀ او همدارنگه اوږمې او منمې هم ورپسې واورېدل
خو زما مينه د سلمې سره ورځ په ورځ زياتېده. عن چې په يو بې
زبانه عبارت بدله شوه او يو داسې احساس ترې جوړ شۀ كوم چې
يو يتيم په جنت كښې د خپلې مور د روح په حواله لري زما د
ارمان نه يو روڼد خپگان جوړ شۀ چې د خپل ځان نه اخوا ورته نور
هېڅ هم په نظر نه راتلۀ او هغه جذبه چې زما د سترگو نه به ئې
اوبښكې راكښلې، په يوه داسې سرگردانۍ بدله شوه چې زما د
زرۀ وينې ئې څښلې او زما د محبت اسوبلې د سلمې او د هغې د
خاوند دپاره د راحتونو په دعا بدل شۀ زما اميدونه او دعاگانې
بې ځايه وې ځكه چې د سلمې غمژني يو داخلي رنځ وۀ چې علاج
ئې صرف مرگ كولې شۀ.

منصور داسې سرمې وۀ چې د ژوند هره عياشي ئې په اسانه
كولې شوه خو بيا هم هغه قانع نه وۀ او په بده پسي وۀ. د سلمې
سره د واده نه وروسته هغه د هغې د پلار تنهائې ته هېڅ توجه
ورنه كړه او د هغه د دولت د ميراث حاصلولو دپاره د هغه مرگ
ته لېواله وۀ.

د منصور كردار د هغه د ترۀ كېردار ته ورته وۀ. په دواړو كښې
بس دومره قدرې فرق وۀ چې پادري چې څۀ غوښتل هغه ئې د
مذهبي قبا او د غاړې د طلايي صليب لاندې په پټه حاصل كړل.
په داسې حال كښې چې وراړۀ ئې هر څۀ په ډاگه وكړل پادري په

سحر کښې گرجې ته تلو او پاتې ورځ ئې د کونډو، يتيم نو او ساده خلکو په لوتلو کښې تېروله خو منصور ورځې د جنسي تندي د ماتولو په لټون کښې تېرولې د اتوار په ورځ پادري د انجيل مقدس تبليغ کاوه خو په نورو ورځو کښې ئې خپل ژوند په عملي توگه د دغه تبليغ مطابق نه تېراوه او د خواشنا علاقې په سياسي سازشونو کښې به بوخت وه او منصور د خپل تره د لوړ مقام په استفاده هر هغه چاته د سياسي گټې رسولو دنده کوله چا چې مناسب رشوت ورکولې شه.

پادري هغه غل وه چې د شپې په تياره کښې ئې خان پټ کره وه. حال دا چې منصور هغه ټگ وه چې د ورځې په رڼا کښې هسکه غاړه گرځېده. دا يو حقيقت د ځې مشرقي قومونه هم په دغسې شرمښانو او قصا بانو باور کوي، خو چې د خپل وپرسترگتوب د کبله د هغوي هېوادونه تېاه کوي او گاونډيان ئې په بې دردی سره چقوي.

زه دا پانې د غريبو قومونو د غدارانو په تذکره ولې د کوم زه دا ځانې د هغه غمژنې ښځې قيصې له ولې نه ورکوم چې زړه ئې مات شوه؟ زه مظلوم خلک ولې ژاړم. خپلې اوبسکې د هغه کمزورې ښځې په ياد کښې ولې نه تويوم، د چا ژوند چې د مرگ لاس ترورلې دے؟

خو زما خوږو لوستونکو! ولې تاسو ته پته نشته چې دغسې ښځه د هغه قوم په مثال وي چې پادريانو او واکدارانو په خپله پنجه کښې نيولې وي؟ تاسو په دې يقين نه ساتئ چې هغه نيمگړې مينه کومه چې يوه ښځه قبر ته راکارې، د هغه نااميدی

په مثال ده چې د زمکې په خلکو کښې نفوذ کوي؟ د يو قوم دپاره
 د يوې ښځې اهميت هم دومره دے، څومره چې د ډېوې دپاره د
 رڼا بللې شي که چېرې په ډېوه کښې تېل کم وي نو آيا رڼا به ئې
 تته نه وي؟

منه تېر شنه او ژمي ته د لار پاکولو دپاره سيلی د ونوزېرې
 پانې والوزولې او بالاخره ژمې د خپلو نعرو سورو سره راوړسېده.
 زه لا هغسې د بېروت په ښار کښې پروت وم، د خپلو هغه خوبونو
 نه سپوا راسره نور هېڅوک نه وو کومو چې به زما روح اسمان ته
 خپراوه او بيا به ئې د زمکې په سينه کښې ژور ښخاوه.

دردمند روح په تنهائې کښې يو څه آرام مومي او نور خلک د
 تنهائې نه داسې وېرېرې لکه زخمي هوسې چې د رمې نه بېله
 شي او تر هغې په غار کښې اوسې تر څو چې روغه يا مړه شي
 يوه ورځ ماته پته ولگېده چې فارس افندي ناروغه دے زه د
 خپل تنها کور نه د هغه کور ته روان شوم. دا ځل د بگيو د کرپ
 کړوپ نه د ځان ژغورلو په خاطر زه په يوه نوې شاره لار، چې د
 زېتون د ونو په مېنځ کښې تللې وه، لارم.

زه چې د دې بوډا سړي کور ته ورغلم نو هغه په کت کښې رنگ
 الوتنه بې مجاله پروت وه. د هغه سترگې کوغالو ته داسې
 ورپرېوتې وې لکه دوه ژورې تياره سيمې چې د درد مغلو وهلې
 وې. هغه مسکا چې د هغه د مخ نور وه د درد او زړه چاودون په
 موتي کښې ورغلې وه او د هغه د نرمو لاسونو هډوکي داسې وو
 لکه د سيلی د توپان په وړاندې رپېدونکي لوڅ ښاخونه. زه چې د
 هغه خواله ورغلم او د روغ جوړ تپوس مې ترې وکړه نو هغه خپل

زېږې مخ ماته راوگرځاوه، په رېښدونكو شونډو ئې مسكا خوره شوه او په تپت او از ئې اووئيل چې "زويه! دغه بلې كوتې ته لاړ شه، سلمى له دلاسه وركړه او رائي وله چې زما د كت په څنگ كښې كښېني"

زه چې پېوست كوتې ته ورغلم نو سلمى په يو ديوان ملاسته وه په لاسونو ئې سر پټ كړې وه او مخ ئې د دې دپاره په بالښت كښې دننه كړې وه چې پلار ئې اواز وانه وري زه ورو ورو خواله ورغلم او د هغې نوم مې په داسې اواز كښې واخسته چې د گونگوسې نه زيات اسوېلي ته نزدې وه. هغه داسې په ويره راپورته شوه لكه په يو خوفناك خوب كښې چې ئې خلل راغله وي. كښېناسته او ماته ئې داسې په يو جوړ وكتنه لكه چې په زړه كښې ئې دا شك گرځېده چې زه ژوند ې وجود يم او كه اروا د هغه ژورې خاموشۍ نه وروسته چې مونږ دواړه ئې د يادونو په وزرو هغه وخت له يورو كله چې مونږ د مينې په شرابو نشه وو سلمى خپلې اوښكې وچې كړې او اوئې وئيل چې "ته گوره، وخت مونږ څنگه بدل كړي يوا ته گوره وخت څنگه زمونږ د ژوند لارې بدلې كړې دي او مونږ ئې په دې كندرو باندې پرېښي يو هم په دې ځانې كښې سپرلي مونږ د مينې په تار تړلي وو او نن ئې هم دلته د مرگ د تخت په وړاندې يو ځانې كېښودي يو هغه سپرلي څومره ښكلي وو او دا ژمې څومره بدرنگه دے"

د دې وېنا سره هغې بيا خپل مخ په لاسونو پټ كړه. داسې ښكارېده لكه چې د تېر وخت د هغه منظر نه بسترگې پټوي كوم چې د هغې مخې ته ولاړ وه. ما د هغې په سر لاس كېښوده او ورته

مې او وئيل چې "راځه سلمې راځه چې د دې توپان په وړاندې لکه د کوتلو منارو کلک ودرېږو. راځه چې لکه د نرانو سپايانو په ويستلې سينه د دېمن د وسلې مقابله وکړو. که چېرې ووژلې شو نو شهيدان به شو او که چېرې دا جنگ مو وگاته نو د اتلانو ژوند به بيا مومو. په خاموشي کښې د پناه اخستونه دا غوره ده چې سره د لارې د خندانو او ستونځو مقابله په نره وکړي. هغه پتنگ چې د ډېوې نه تاوېږي او مړ شي د هغه مورک نه بڼه دې چې په تياره سوړه کښې ژوند کوي. راځه سلمې چې په دې شېله لار د زړه د تله روان شو او خپلې سترگې په دې غرض د اسمان په لور ونيسو چې په ترو او جارو کښې کوپړې او ماران نه وينو. که چېرې وېره مو په نيمه لار کښې ودروي نو د شپې اوازونه به پېغور راکوي خو که چېرې په نره د غره سرته ورسو نو د جنتي روحو نو سره به د خوشحالي او بري په سندرو کښې شريک شو. سلمې خپگان مه کوه، اوبسکې وچې کړه او د مخ نه دې د خواشيني پرده لېرې کړه او راپاڅه چې ورشو او ستا د پلار د کتې څنگ ته کښېنو، ځکه چې د هغه ژوند ستا په ژوند تکيه لري او که د رنځ څه دارو ئې شته نو هغه ستا خنداده".

هغې ماته په زړه سواندي او مينه ناک نظر وکاته او او ئې وئيل چې "آيا ته ماته د لاسه راکوې په داسې حال کښې چې تا ته پخپله د ډاډگېرني ضرورت دې. آيا يو وېرې سره خپله ډوډې بل وېرې له ورکولې شي. يا ايا يورنځور خپل هغه دارو بل رنځور له ورکولې شي په کومو چې هغه پخپله ژوند دې وي" هغه راپاڅېده او په زورند سر زما سره د دغه مشر سړي کوتې ته لاړه. مونږ د

هغه د کت په څنګ کښې کښېناستو. د دې دپاره چې د پلار نظر ورباندې خوږ شي. سلمی خان مسکې مسکې کړه د هغې پلار هم دا غوښته چې هغې ته نسبتاً ښه او قوي په نظر راشي خو بیا هم پلار او لور د یو بل د درد نه خبر وو او د یو بل بې اوازه اسویلي ئې اورېدل. هغوي دواړه دوه داسې مساوي قوتونه وو چې یو بل ئې په چپه خوله د مېنځه وړه. د پلار زړه د خپلې لور د غمه شین وه، هغوي دوه هغه پاک روحونه وو چې په مینه او مرګ یو بل ته غاړه وتل. یو روان وه او بل د غمه سرگردان وه او زه پخپله د خپل ناقلازه زړه سره د هغوي په مېنځ کښې ولاړ وم. مونږ درې کسان وو چې تقدیر را یو ځانې کړي هم وو او اوږه اوږه کړي هم یو دغه مشر سره وه چې مثال ئې د سېلاب وړي انگن وه، یوه دغه ځوانه ښځه وه چې د یو داسې زینک په مثال وه چې سر ئې په تېره لور ربېله شوه وه او بل دا ځوان سره چې د یو داسې نازک نوي راختلي بوتې په مثال وه چې د واورو د لاسه راټیټ شوه وي. په اصل کښې مونږ ټول د تقدیر په لاس کښې د لوبو ګوډاګي وو.

فارس افندي ورو ورو وخوږېده، خپل ناتوانه لاسونه ئې د سلمی په لور اوږده کړل او په مینه ناک او نرم اواز ئې اووئیل چې "ما ښه پوره ژوند کړه دے او د ژوند د موسمونو د مېوونو نه مې خوند اخسته دے. ما د ژوند ټولې مرحلې د فکري هم آهنگی سره تېرې کړې دي. کله چې ته د درېو کالو وې نو ستا مور مړه شوه او ته ئې زما په څولۍ کښې یوه قیمتي خزانه پرېښودې. ته ورو ورو زما د نظر لاندې لوښې او په مخ کښې دې د مور د کړو

و پرو اثار داسې رابنځکاره کېدل لکه چې د اوبو په ډنډ کېښي ستوري ښکاري. ستا کردار، ذهانت او ښائست حتی چې د خبرو او ناستې پاستې انداز هم مسورت ته تللې دے. ته زما د ژوند یوازینی تسلي وې ځکه چې ستا په کردار او گفتار کېښي د مور عکس و. زه اوس بوډا شوې يم او زما دپاره صرف یو ځانې پاتې دے چې هغه د مرگ د نرمو وزرو د مېنځ نه عبارت دے. زما خوږې لورې ا خپه کېږه م. ما له مرگ دومره مهلت راکړه چې ته مې د یوې واده شوې ښځې په رنگ کېښي ولېدې، خوشحاله اوسه ځکه چې زه به د مرگ نه پس هم ستا په شکل کېښي ژوند یم. زه که نن ستا نه بېل شم نو دا به د سبا یا بل سبا په نسبت څه خاص فرق نه اچوي، ځکه چې زموږ د ژوند ورځې لکه د خزان د پانو غونډې روانې دي، ختمېږي. زما د مرگ ساعت ډېر په تېزۍ راروان دے او زما روح دې ته لېواله دے چې ستا د مور د روح سره یو ځانې شي."

هغه چې کله په مینه او خوږ انداز کېښي دا خبرې کولې نو مخ ئې روڼ و. بیا ئې لاس د بالښت لاتدې دننه کړه او یو تصویر ئې راواخست چې د سرو زرو په چوکاټ کېښي بند و. دې وړوکي تصویر ته ئې کتل او اوئې وئیل چې "راشه سلمی راشه خپله مور په دې تصویر کېښي اووینه!"

سلمی خپلې اوبښکې وچې کړې. ډېر ساعت په څیر څیر د کتلو نه وروسته ئې دغه تصویر بیا بیا ښکل کړه او چغې ئې کړې "اے زما گرانې مورې، اے مورې!" بیا هغې خپلې رېږدونکې شونډې

په تصوير داسې كېښودې لكه چې خپل روح ئې ورته وراړول
غوښتل

"مور" د انسان په شونډو د ټولو نه ښكله ټكه دے او "اے
مورې" د ټولو نه ښكله غږ دے. دا داسې ټكه دے چې د مينې او
اميد نه ډك دے، خوږ دے، زړه سواند دے دے او د زړه له تله
راخيژي. "مور" هر هر څه دي هغه په غم كښې تسلي ده، په
خپگان كښې اميد دے او په ناتواني كښې توان دے. هغه د
مينې، شفقت، خواخوږي، همدردۍ او بخښنې سرچينه ده. څوك
چې بې موره شي هغه د هغه پاك روح نه محروم شي چې هغه په
تواتر سره خوشحاله ساتي او په نېغه لار ئې بيايي

په دې دنيا كښې هر يو څيز د مور غوښتنه كوي. لمر د زمكې
مور دے چې دې ته د تودوخې خوراك وركوي او تر هغه وخته د
كائنات نه نه بهر كېږي، تر څو چې ئې دا د سمندر په سندرو، د
مرغيو او چينو په ثناء اوده كړې نه وي او دا زمكه د ونو او گلونو
مور ده. دا هغوي پېدا كوي. پالنه ئې كوي او بيا ئې د تي نه
پرېكوي. ونې او گلونه بيا په خپل وار د خپلو مېوو او تخمونو
مېندې جوړېږي او هغه مور چې د موجوداتو اصلي نمونه ده،
ابدي روح دے چې د بنائست او مينې نه ډك دے.

د سلمې مور د هغې د خپارو په وخت كښې مړه وه نو ځكه
ورسره هغه بلده نه وه خو چې كله ئې تصوير وليده نو چغې ئې
كړې چې "اے مورې!" دا ټكه "مور" زمونږ په زړونو كښې پټ
وي خو چې كله ودرېږو يا خوشحاله شو نو زمونږ شونډو له
داسې راشي لكه د گلاب د زړه نه چې خوشبو ئې رابهر كېږي او د
پاكې او لوگژنې هوا سره گډهېږي.

سلمی د مور تصویر ته په خیر خیر کاته او د پلار د کت په
څنگ کښې د راپرېوتو تر وخته پورې ئې بیا بیا بنکلاوه.
دې بوډا سړي خپل دواړه لاسونه د هغې په سر کېښودل او
اوئې وئیل چې "زما لورې! ما تاته د کاغذ په مخ ستا د مور
تصویر وښوده. اوس زه غواړم چې تاته د هغې خبرې واوروم".
هغې خپل سر داسې راپورته کړه لکه د مرغی بچي چې په
خاله کې د مور د وزرو په محسوسولو سرونه را اوچتوي او هغه
ته متوجه شوه.

فارس افندي اوئیل چې "ته دې د مور په خوا پورې وې چې د
هغې پلار مړ شه، هغې ډېر وژړل او کریکې ئې ووهلې خو بیا هم
عقلمنده او صبرناکه وه څنگه چې ئې پلار ښخ شه نو هغه هم په
دې کوته کښې زما خواته کېښناسته. زما لاس ئې ونيوه او اوئې
وئیل چې "فارسه! زما پلار مړ شه او اوس په دې دنیا کښې ته
زما یوازینی تسلي پاتې ئې. د زړه محبتونه داسې تقسیم وي لکه
د ښتر د ونې ښاخونه. که چېرې د دې ونې یو ښاخ پرېوځي نو
زیان ورته رسي خو بېخي د مېنځه نه ځي. دا ونه بیا خپل ټول
خوراک دغه بل پاتې ښاخ ته ورکوي. تر څو چې ښه وده وکړي او
دغه خالي ځانې ډک کړي. دا هغه خبرې وې چې ستا مور ماته د
خپل پلار په مرگ کړې وې او کله چې مرگ زما وجود د خپل آرام
ځانې ته یوسي او روح مې خدائ ته وسپاري نو ته هم دغسې
اووايه".

سلمی په مات زړه په ژړا کښې ځواب ورکړه چې "کله چې زما
د مور پلار مړ شه نو ته د هغه پر ځانې ودرېدې خو کله چې ته لاړ

شيئي نوستا پر ڄاڻي به ڇوڪ ودر پري؟ هغه د يو ربنستيني او مينه
 ناک، خاوند په اسره پاتي شوه. د هغې د تسلي دپاره د هغې
 ماشومه لور موجوده وه خوته چي لار شي نوزما د تسلي دپاره به
 څه پاتي شي؟ ته زما مور هم وي، پلار هم او د خواني ملگره هم."
 د دي وينا سره هغې ماته مخ راوگرځاوه. زما د جامو پلوئي
 ونيوه او اوئي وئيل چي "دا هغه يوازيني سره د ځي ستا د تلو
 نه وروسته زما دوست ثابتيد ځي شته خو چي هغه پخپله په بده
 ورځ د ځي نوم له به څه تسلي راكړي. يو مات زره په يو نااميده
 روح كښي څنگه ځي مونډل ځي نه خو يو غمښتي بڼه ځي ته د
 خپل گاونډي په غمښتي آرام راځي او نه يوه مرغۍ په ماتو
 خانگونه الوت كوله شي. د ځي زما د روح دوست د ځي خوما د
 وړاندي نه د ځي په سر يو دروند پيټي ايسنود ځي د ځي او په خپلو
 اوبڼكو مې د ځي سترگې داسې رنځورې كړې دي چي بې له تيارې
 ورته نور هېڅ هم په نظر نه راځي. د ځي زما داسې ورور د ځي زه
 ورسره د زره له تله مينه لرم خو د ځي هم لکه د نورو وروڼو زما سره
 صرف زما په دردونو كښي شريكيد ځي شي او زما په اوبڼكو
 تويولو كښي زما سره لاس كوله شي."

د سلمې دا ټكي زما په زره لکه د توري ولگيدل او ما داسې
 محسوسه كړه لکه چي نور زغم به اونه كړي شم. دغه مشر سري
 د هغې خبرې په مړ زره اورېدي او داسې رپېده لکه د ځي پوي رڼا
 چي د سيلۍ په وړاندي رپېري. بيا هغه خپل لاس خواره كړل او
 اوئي وئيل چي "زما لوري پرېږده چي ساه مې په قلاړه وڅېږي.
 ما د دي پنجرې سيخونه مات كړي دي. ما مه منع كوه، پرېږده

چې والوخم، ځکه چې ستا مور ما خان ته راغواړي. اسمان شين دے، سمندر خاموشه دے او کشتی تگ ته تياره ده. دا سفر مه ځنډوه. پرېږده چې زما وجود د هغه چا سره ارام وکړي څوک چې په ارام دي. پرېږده چې زما خوب پائي ته ورسې او روح مې د سباؤن سره يو ځای رابېدار شي. پرېږده چې ستا روح زما روح ته ورترغاړه وځي او ما له د امید مچه (بوسه) راکړي. پرېږده چې زما په وجود د غم او تريخوالي يو څاڅکې هم پرې نه وځي. گنې نو گلونه او واښه به د زمکې نه خپل خوراک اخستل پرېږدي. زما په لاس د غم او ښکې مه څڅوه ځکه چې د دې نه به زما په قبر ازغي راوڅېږي. زما په تندي د غم کړښې مه راکاږه، ځکه چې دا روانه هوا به ئې ولولي او وښياني ته به زما د هډوکو د دورې دورلو نه انکار وکړي. زما لورې! ما په ژوند هم ستاسره مينه کړې ده او په مرگ به ئې هم کوم. زما روح به تل ستا څارنه کوي او تا به په حفاظت کښې ساتي."

بيا فارس افندي ما ته په نيم کښو سترگو وکاته او اوښې وئيل چې "زما زويه! د سلمی داسې سکه ورور جوړ شه لکه چې ستا پلار زما ورور وه. د ضرورت په وخت کښې د هغې مرسته ملگرتيا کوه او هغه مه پرېږده چې وير وکړي ځکه چې په مړي وير کول پخپله يو ناخوښه کار دے. د هغې د غم غلطولو دپاره هغې ته بيا بيا زړه خوشحالوونکې قيصې کوه او د ژوند سندرې ورته وايه. ما خپل پلار ته وريادوه. د هغه نه غوښتنه کوه چې زمونږ د ځوانۍ قيصې درته کوي او دا ورته وايه چې ما د ژوند په اخيري وخت کښې د هغه د زوي په شکل کښې د هغه سره مينه کوله."

خاموشي خوره شوه او د دغه مشر سږي په مخ ما ته د مرگ
 زېروالې په نظر راغې. بيا هغه سترگې راپورته کړې مونږ ته ئې
 وکاته او په گونگوسي کښې ئې اووئيل چې "ډاکټر مه راغوارئ
 ځکه چې کېدې شي چې هغه د خپلو دارو په ذريعه په دې بندي
 خانه کښې زما سزا نوره هم زياته کړي. د غلامۍ ورځې لارې او
 زما روح د اسمانونو د ازادۍ په لټه کښې دې پادري هم زما کټ
 له مه راولئ ځکه چې که زه گناهگار يم نو د هغه دم درهه ما بچ
 کولې نه شي. لکه څنگه چې د ستورو ماهر د ستورو لار نه شي
 بدلولې دغسې د بنده خوښه هم د خدائې رضا په بله نه شي اړولې
 خو زما د مرگ نه وروسته ډاکټر او پادري پرېږدئ چې خپله خپله
 خوښه وکړي ځکه چې دغه وخت هغوي د منزل په لور زما د بېرې
 په تگ کښې هېڅ خلل نه شي اچولې".

په نيمه شپه کښې فارس افندي خپلې سترگې په اخيري ځل
 وغړولې او سلمې چې د هغه د کټ سرته ولاړه وه، ته ئې په يو جوړ
 وکاته. هغه د څه وئيلو هڅه کوله خو نه ئې شو وئيلې ځکه چې
 مرگ ئې اواز کښېنولې وه خو اخير ډېر په گرانه ئې اووئيل چې
 شپه تېره شوه... اے سلمې... اے... اے سلمې بيا هغه خپل سر
 بل طرف ته واړاوه، مخ ئې سپين شوه او څنگه چې ئې اخيري
 سلگۍ کړه نو ما ئې مخ خندنې وليده.

سلمې د خپل پلار لاس ونيوه، هغه يخ وه، بيا هغې خپل سر
 راپورته کړه او د هغه مخ ته ئې وکاته. د هغه مخ د مرگ په نقاب
 پټه وه. سلمې داسې سکتې ونيوه چې نه ئې اوبنکې توئې کړې او

مات خانگونه

نه ئي اسويلي له خولي لزل او نه د خپل ځاني نه و خوزېده. دلر ساعت دپاره هغې هغه ته لکه د بت په ولاړو سترگو کاته. بيا دومره راتپته شوه چې تندې ئي زمکې ته ورسېده او اوئې وئيل " اے خدايه! په مونږ رحم وکړه او زمونږ مات خانگونه پېوند کړه." فارس افندي مړ شه، د هغه روح د ابدیت خولي له ورسېده او وجود ئي زمکې ته ستون شه. منصور د هغه په دولت غرې واچاوه او سلمی د ټول عمر دپاره بندي شوه. داسې ژوند چې د درد او غم نه ډک وه.

زه په حسرتونو او خیال پلونو کښې ورکوم. ورځې او شپې راباندې داسې راغوته کېدې لکه عقاب چې خپل ښکار بسمې بسمې کوي. ډېر ځله ما هڅه وکړه چې خپل ځان د پخوانو نسلونو د کتابونو او اسماني صحیفو په مطالعه کښې بوخت وساتم او خپله بدبختي هېره کړم خو دا داسې وه لکه سرې چې اور په تېلو وژني ځکه چې د تېر وخت په کاروان کښې د لیدلو دپاره د الميې او د اورېدلو دپاره د ویر او ژړانه اخوا نور هېڅ هم نه وو. زما دپاره د مذهبي سندرونه زیات د Job کتاب (د بائبل یو کتاب) زړه را کښونکې وه او د Jeremiah (د بائبل یو کتاب) مرثیې مې د سلیمان د سندري نه زیاتې خوښې وې. د مغربي لیکوالو د ټولو ډرامو نه مې هملت (Hamlet) زیات زړه ته نژدې وه. هم دغسې ناامیدي زمونږ نظر کمزورې کوي او غوږونه مو تپوي. مونږ ته که څه په نظر راځي نو هغه د تباهی منظر وي او که څه اورونو هغه زمونږ دپارېدلو زړونو درزا وي.

د عیسی او عشتار ترمېنځ

د هغه باغونو او غونډیو چې د بېروت ښار د لبنان سره یو ځای کوي، په مېنځ کې یو وړوکه کلیسا ده چې ډېر لرغونې ده او په کمر کې کېنډلې شوې ده. چاپېره ترې د زیتونو، بادامو او ولوونې ولاړې دي. سره د دې چې دا کلیسا د اولسي سرک نه نیم میل لیرې ده خو زما د قیصې تر وخته ډېر لږ کسان چې د تبرکاتو او لرغونو کنډرو شوق نه لري، دې ته تللي وو. دا کلیسا د نورو ډېرو هغه په زړه پورې ځایونو نه یوه کوم چې پته دي او خلکو هېر کړي دي. دا ځای ډېر ته وده نو ځکه نه د عبادت کوونکو دپاره د بندر او د یوه دوو مټینو دپاره د زیارت درجه لرله.

څنگه چې سره کلیسا ته داخل شي نو لمر خاته اړخ ته په دېوال کېنډلې شوې یو فونیکي تصویر په نظر راځي چې د ښائست او مینې د خدایینې، عشتار، څرگندونه کوي. چاپېره ترې اووه لوڅې پېغلې په بېل بېل انداز کې ولارې دي. د رومبې^(۱) سره چورباتي (تارچ) ده، د دویمې^(۲) سره گتار، د درېمې^(۳) سره د خوشبویه تېلو د سوزولو لوبنې، د څلورمې^(۴) سره د شرابو جگ، د پنځمې^(۵) سره د گلابو غنچک، د شپږمې^(۶) سره د مرانې د پانو (Laurel) څادر او د اوومې^(۷) سره په لاس کېنډلې غښه لینده دي او دا ټولې ډېر په احترام سره عشتار ته گوري.

په دوهم دېوال يو بل تصوير اویزان دے چې د رومي نه نوي
بنکاري او په صليب پورې مېخ د عیسیٰ معنی ورکوي. په څنگ
کښې ئې غمژنه مور (Mary Magdalen) او دوه نورې بنسټې د
ژړا په حالت کښې ولاړې دي. د دې تصوير نه داسې بنکاري چې دا
په پنځلسمه يا شپاړسمه عيسوي پېړۍ کښې کيندلې شوي دے.

په لوېديځ دېوال باندې دوه غونډې (گرډې) لارې دي چې د لمر
ورانگې ترې کليسا ته داخلېږي او په تصويرونو لوېږي او هغوي
ته داسې رنگ ورکوي لکه چې په طلا کې اوبيز رنگ، رنگ شوي
وي. د کليسا په مېنځ کښې يو مرمري څلور گوټې ځانې دے چې
په اړخونو ئې زاړه نقشونه جوړ شوي دي. په دې نقشونو کښې
ځينې د کاني شوي وينې د توتولاندې په گرانه بنکاري د دې نه
داسې معلومېږي چې لرغوني خلکو به په دې کمر باندې قربانۍ
ورکولې او د پاسه به ئې ورباندې عطر، تېل او شراب اړول.

په دې کليسا کښې د ټولو نه زيات د توجه وړ څيز ژوره
خاموشي ده چې ژونديو خلکو ته د دېوي (ديوي) حقيقت په گوته
کوي او د تېرو نسلونو او د مذهب د ارتقائي ټکو قيصرته
اوروي. داسې نظاره شاعر د هغه دنيا نه ډېر ليرې وړي، په کومه
کښې چې هغه اوسېږي او فلسفي په دې قائل کوي چې مذهب د
انسان په خټه کښې اغېز لې شوي دے. هغه (انسان) د داسې څه
ضرورت محسوس کاوه چې ليدنه ئې نه او په سمبولونو
(علامتونو) ئې ورله مينه ماتوله. د دغه "سمبولونو" معنود هغه
پټ رازونه څرگندول او د مرگ او ژوند په حقله ئې د هغه په
ارمانونو رڼا اچوله.

په دې شاړ کليسا کېنې به په مياشت کېنې يو ځل د سلمی سره زما ملاقات کېده او خوگرې به مې ورسره تېرولې. دې ناآشنا تصويرونو ته به مو کتل، په غرغره شوي عيسی به مو سوچ کاوه او په هغه فونيقي ځوانو سړيو او بنځو به موفکر کاوه څوک چې په بنائست ژوندي وو. د بنائست سره ئې مينه وه او د عشتار په شکل کېنې ئې د بنائست عبادت کاوه. د هغې د بت په وړاندې ئې عود لوگول او په زيارت ئې ورله عطر پاشل. دا هغه خلک دي چې هېڅ ئې هم داسې نه دي پاتې چې سره ئې ذکر وکړي، ما سېوا د نوم نه چې د وخت کاروان ئې د ابدیت مخې ته بيا بيا تکراروي.

د سلمی سره د ملاقاتونو د وختونو لیکل زما دپاره گران کار دے. دغه جنتي مهالونه د درد، خوشحالی، حسرت، امید او بدمرغی نه ډک وو.

مونږ په پټه په دغه زور کليسا کېنې لیدل کتل کول. زاړه وختونه به مورایادول، په روان وخت به مو خبره کوله، د راتلونکي وخت د اندېښنې اظهار به مو کاوه او په قلاړه قلاړه به مو د زړه پټ رازونه راويستل او یو بل ته به مو د خپلو خپلو دردونو او بدمرغیو گیلې مانې کولې او په خیالي امیدونو او خواشینو خوبونو مو ځان له زړونه ښه کول. ساعت گړی وروسته به غلي شو، خپلې خپلې اوبنکې به مو وچې کړې. بې له مینې به مو نور هر څه شاته وغورځول او مسکي مسکي به شو. بيا به سلمی زما تندې ښکل کړه او زما زړه به ئې له وجد نه ډک کړه. هغې چې به کله خپله سپینه دنگه غاړه راښکته کړه نو ما به په

بدل کښې ښکل کړه او د هغې اننگي به داسې سره شو لکه د سباؤن رومبې پلوشه چې د غونډۍ په تندي پرېوځي. مونږ به په خاموشۍ سره ليرې افق ته کاته چېرته چې به ورپېڅې د پرېوتونکي لمر په نارنجي پلوشه رنگينې وې.

زمونږ خبرې به صرف تر مينې پورې محدودې نه وې، وخت په وخت به مو په روانو مسئلو خپل خيالونه څرگندول. سلمې به په ټولنه کښې د ښځو مقام، د هغوي په کردار د تېرو نسلونو اغيزې، د ښځې او خاوند ترمېنځ تعلق او هغه روحاني رنځونه او بدچلنې چې د نکاح ژوند په خطره کښې اچوي، د خپل بحث په بر کښې نيول. ما ته د هغې دا وېنا ياده ده چې "شاعران او ليکوال هڅه کوي چې د ښځې په حقيقت ځان پوه کړي خو تر نن ورځې پورې هغوي د هغې د زړه پټ رازونه او نه پېژندل ځکه چې هغوي هغې ته د جنسي پردې د شانه گوري او د هغې د بهرني وجود نه اخوانور هېڅ هم په نظر نه ورځي. هغوي د نفرت د غټوونکې شيشې په توسط د هغې ننداره کوي او د کمزورۍ او اطاعت نه پرته نور هېڅ هم او نه مومي".

په يوه بله موقعه هغې په دېوال د کيندلي تصوير په لور اشاره وکړه او اوښې وئيل چې "د دې کمر په زړه کښې دوه سمبولونه وجود لري چې د ښځې د خواهشونو نچور او د هغې د روح هغه پټ رازونه په گوته کوي، کوم چې د مينې او زړه چاودون، د محبت او قربانۍ، په تخت ناستې عشتار او د صليب سره ولاړې ماري (Mary) ترمېنځ ځي راځي. سره سره لورې او نوم ناموس پلورې او ښځه ئې قيمت ادا کوي".

د خدائے او د مرغیو د هغه سېل نه اخوا کوم چې به زمونږ په سرونو الوته، نور هېچا ته هم زمونږ د ملاقاتونو پته نه وه. سلمی به "پاشا پارک" نومې ځانې ته په خپله بگي کښې او بیا د دغه ځانې نه کلیسا ته پیاده راتله، چېرته چې به زه د هغې په انتظار کښې ناقلاره ناست وم.

مونږ نه خو د تماشه کوونکو د سترگو نه وهرېدو او نه خپلو ضمیرونو ته ملامته وو. هغه روح چې په اور پاک شي او په اوبښکو اووینځلې شي، د هغه هر څه نه لوړ شي څه ته چې خلک شرم او بې عزتي وائي. دا روح بیا د غلامۍ د ضابطو او د هغه زړو رواجونو نه ازاد وي چې د انساني زړه د محبتونو په ضد ولاړ دي. همدغه روح دے چې د خدائے د تخت په وړاندې سرخ رویه ودرېدلې شي.

د ابدې او لوړې پانې د قوانینو په معنی د پوهېدو تر وخته انساني ټولنې او یا (۷۰) پېړۍ په ځان ناوړه قوانین منلي دي. د انسان سترگې د تنې رڼا موخته شوي دي او د لمر رڼا ته نه شي کتلې. روحاني رنځ د یو نسل نه بل نسل ته پاتې کېږي او بیا د خلکو د ژوند داسې برخه وگرځي چې هغوي ئې د رنځ پر ځانې آدم ته د خدائے له اړخه ورکړې شوې فطري ډالۍ گڼي. که چېرې دغه خلک د دې رنځ د جراثیمو نه پاک سره ومومي نو هغه ته په ښه سترگه نه گوري.

هغه څوک چې په سلمی په دې حواله بد وائي چې هغې د خاوند کور پرېښوده او کلیسا ته زما ملاقات له راتله په اصل کښې هغه رنځوران او تنگ نظري دي چې روغ او قوي خلک

ورته باغيان بنكاري. د هغوي مثال د هغه حشراتو دے چې د چا لاروي د پښو لاندې د چقېدو د وېرې په تياره كښې په زمكه پښو پېري.

يو مغلوب شومې قېدي كه د زندان نه تښتېدلې شي او نه تښتي نو دا بزدلي ده. سلمې چې يوه بې قصوره بند پوانه وه، دې توان نه درلوده چې خان د غلامۍ د زنخيرونو نه ازاد كړي آيا هغې ته گوته نيول پر ځانې دي ځكه چې د زندان د كړكۍ نه ئې د شنو پټينو او پراخه فضا تماشه كوله؟ آيا خلك به هغې ته بې وفا وائي ځكه چې د هغه د كور نه به راتله او زما سره به د عيسۍ او عشتار ترمېنځ كښېناسته؟ خلك پرېږده چې څه ئې خوښه وي هغه دې وائي. سلمې د هغه جيونه راتېره شوې وه كومې چې نور روځونه په ښكته راكارې او يوې داسې دنيا ته رارسېدلې وه چېرته چې د شرمښانو انگولا او د مارانو پرشار نه شي رسېدې. خلك چې زما په حقله څه غواړي هغه وئيلې شي ځكه چې هغه روح چې د مرگ ښداره ئې كړې وي د غلو د مخونو نه نه وېرېږي. هغه مجاهد چې په سر ئې تورې پرېږدې وي او د پښو لاندې ئې د وينو ويالې بهېدلې وي، د هغه كانو پرواه نه كوي چې په كوڅو كښې ورباندې د ماشومانو لخوا راشغېږي.

قرباني

يوه ورخ د جون د مياشتې په اخيري برخه کښې چې خلک د اوږي د گرمۍ نه د خان ژغورلو دپاره د ښار نه غرته تلي وو، زه د نور کله پشان د سلمی سره د ملاقات په غرض کليسا ته لاړم. ما د خان سره د اندلوسي (Andalusian) نظمونو يو کتاب هم ورپه وۀ. کليسا ته چې ورسېدم نو د سلمی په انتظار کښېناستم. وخت په وخت به مې د خپل کتاب په پاڼو نظر اچاوه او هغه شعرونه به مې لوستل کومو چې زما زړه د ولولو نه ډکاوه او زما سر له ئې د هغه شاهانو، شاعرانو او راجگانو ياد راوړۀ چا چې خپل شان و شوکت ته په مخه ښه وئيلي وو. د اوبښکو ډکې سترگې او سوري زړونه پاتې شوي وو او خپل محلونه، ادارې او اميدونه ئې د لاسه ورکړي وو. ساعت گړۍ وروسته سلمی زما په نظر شوه چې د باغ په مېنځ کښې د کليسا په لوري را روانه وه. هغه په خپله چترۍ داسې راتپته شوې وه لکه د دنيا ټول غمونه چې ئې په خپلو اوږو راخستي وو. څنگه چې هغه کليسا ته راغله او زما خواته کښېناسته نو ما ته د هغې په سترگو کښې د يو خاص بدلون نڅښې په نظر راغلي او زه په هغې د خان پوهولو دپاره ناقلاره شوم.

زما په ذهن کښې چې څه گرځېدل، هغه سلمی محسوس کړل. لاس ئې زما په سر کېښوده او اوئې وئيل چې "زما مټينه! نزدې راشه او ما له د خپلې تندې ماتولو موقعه راکړه ځکه چې بېلتون مو په سر ودرېدلې دے".

ما ترې پوښتنه وکړه چې "ستا خاوند ته زمونږ د دې ځانې د ملاقات پته لگېدلې ده؟" هغې ځواب راکړه چې "زما خاوند نه خو په ما نظر لري او نه د دې نه خبر دے چې زما ورځې شپې څنگه تېرېږي ځکه چې هغه د هغه غریبانو جینکو سره بوخت دے چې خپلې غریبې بدنانه کورونو ته شړلي دي. دا هغه بدبخته جینکې دي چې په خپلو وینو او اوبنکو اخیلې ووی د خپلو وجودونو په بیه اخلې".

ما ترې تپوس وکړه چې هغه به ولې تا کلیسا ته د راتلو او د خدائے په وړاندې زما سره په ډېر درنښت د کښېناستو نه منع کوي؟ چېرته داسې خونده ده چې ته پخپله بېلېده غواړې.

د هغې په سترگو کښې اوبنکې لارې راغلې او اونې وئیل چې "نه په ما گرانه زه پخپله بېلېده نه غواړم ځکه چې ته زما د خان برخه ئې. زما سترگې چېرې هم تا ته په کتو نه سترې کېږي ځکه چې ته زما د سترگو نور ئې خو که چېرې د تقدیر فیصله دا وي چې زه دې د ژوند په هغه څاره لاره لاره شم کومه چې د قدغونو نه ډکه ده نو ولې دې تا هم د خان په رنگ کړم". بیا هغې اووئیل چې "زه تا ته هر څه نشم وئیل ځکه چې درد زما ژبه گونگه کړې ده او زه خبرې نشم کولې. شونې مې خپگان گندلې دي او د خوزېدو تاب نه لري. بس دومره پوره وگنه چې زه وېرېږم چې چېرته ته هم په هغه لت کښې او نه انښلې چې زه پکښې انښتې یم".

بیا ما اووئیل چې "سلمې ستا مطلب څه دے او ته د چا نه وېرېږې؟ هغې مخ په لاسونو پټ کړه او اونې وئیل چې "پادري ته

دا پته لگېدلې ده چې زه په مياشت کښې يو ځل د هغه قبر نه اوځم په کوم کښې چې هغه زه بنځه کړې يم".

ما ترې تپوس وکړه چې "پادري ته زمونږ د ملاقات پته لگېدلې ده؟" هغې ځواب راکړه چې "که چېرې هغه ته پته لگېدلې وې نو زه به اوس دلته ستا په خوا کښې ناسته نه وې خو هغه ته شک شوې دې او خپل ټول نوکران او محافظان ئې چامتو کړي دي چې پر ما کلک نظر وساتي. زه داسې محسوسوم چې زه چې په کوم کور کښې اوسېږم او په کومه لاره ځم هغه ټولې سترگې سترگې دي او ماته گوري، ټولې گوتې گوتې دي او زما په لور اوچتېږي او ټولې غوږونه غوږونه دي او زما د خيالونو گونگوسي اوري".

هغه لږ ساعت غلې وه بيا ئې په مخ اوبښکې راتوئې شوې او زياته ئې کره چې "زه د پادري نه نه وېرېږم ځکه چې لوندوالې ډوب شوي نه شي وپهروله خو زما سره ستا غم دې چې اوبه انښلې او د هغه ښکار به شي. ته لا ځوان ئې او د لمر د رڼا غونډې ازاد ئې. زه د هغه تقدير نه نه وېرېږم کوم چې خپل ټول غشي زما په سينه کښې رابڼخ کړي دي خو زما سره دا غم دې چې دغه مار چېرته ستا پښې اونه چيچي او د غره د هغه څوکې د سرکولو نه دې اونه باسي چېرته چې راتلونکې وخت د خپلو خوشحاليو او پياوړتيا سره ستا انتظار کوي".

ما اووئيل چې "څوک چې د رڼا مارانو چيچلې نه وي او د تيارې شرمښانو دارلې نه وي هغه به تل په ورځو او شپو تېر خوري. خو سلمې! ته دا واوره او په غور ئې واوره چې ستا څه

خيال دے چي د خلکو د ناوړه او سپک سلوک نه د خان ژغورلو
دپاره جدائي يوازيني لار ده؟ ستا څه خيال دے چي د مينې او
ازادۍ لاره بنده ده او د مرگ د غلامانو د مرضۍ په وړاندې د
مرۍ غزولو نه اخوان نور هېڅ هم نه دي پاتې؟

هغې خواب راکړه چي "د جدائي او يوبل ته د "مخه بنه"
وئيلو نه سېوا نور هېڅ هم نه دي پاتې"

پر ما باغيانه جذبه راغله د هغې لاس مې ونيوه او په غصه
کښې مې اووئيل چي "مونږ د ډېر اوږد وخت دپاره د خلکو خوښه
وکره. د رومبي ملاقات نه واخله تر دې وخته پورې مونږ د ږندو
په پل تگ وکره او د هغوي د بتانو په وړاندې مو د هغوي سره
سجدې ولگولې. د هغه وخت نه تر دې وخته پورې مونږ د پادري
د لاس هغه غونډوسکي پاتې شو چي په خپله خوښه مويو خوا
بلخوا ولي راولي. آيا تر مرگه پورې به مونږ د هغه مرضي کوو؟
آيا خدائے پاک مونږ له ساه د دې دپاره راکړې ده چي مونږ ئې د
مرگ د پښو لاندې کړو؟ آيا هغه مونږ ته ازادي د دې دپاره
رابخښلې ده چي مونږ ترې د غلامۍ دپاره سيورے جوړ کړو؟ هر
هغه څوک چي د خپلې جذبي اور په خپلو لاسونو وژني د خدائے په
ترد کافر دے ځکه چي زمونږ په جذبو کښې بلېدونکے اور خدائے
پخپله لگولے وي. هر هغه څوک چي د استبداد په ضد بغاوت نه
کوي، پخپله د خپل خان سره بې انصافي کوي. سلمیٰ ازه په تا
مئين يم او ته هم زما سره مينه لرې. او مينه يوه بې بها خزانه ده
چي خدائے پاک ئې حساسو او سترو خلکو ته د تحفي په توگه
ورکوي. آيا مونږ دا خزانه د لاسه وغورځوو او خنزيران پرېږدو چي

وۀ ئې شندي او د پښو لاندې ئې كړي؟ دا دنيا د بنائست او زړۀ راكښون نه ډكه ده نو بيا ولې مونږ په دې تنگ سورنگ كښې اوسېږو كوم چې پادري او د هغه مرستيالو زموږ دپاره كنستلې دے؟ ژوند د خوشحالي او ازادۍ نه ډك دے نو بيا ولې دې مونږ د خپلو اوږو نه دا دروند جغ اونه غورځوو. د خپلو پښو ځولنې دې ماتې نه كړو او د امن په لوري دې په ازاد مټ لاړ نه شو. راځه چې د دې وړوكي كليسا نه د خدائے د لوټې كليسا په لوري روان شو. راځه چې دا د جهالت او غلامۍ ملك پرېږدو او يو داسې ليرې ملك ته لاړ شو چې د دې غلو لاس ورته نه ورسې. راځه چې د تيارې په پرده كښې ساحل ته ځان اورسوو. په بېرۍ كښې كښېنو او په سمندر پورېځو. هلته به مونږ له يو داسې ژوند په لاس راشي چې د خوشحاليو او يو بل پېژندنې نه به ډك وي. سر په مۀ كوه سلمۍ ځكه چې دا لمحې زموږ دپاره د بادشاهانو د تاجونو نه زياتې قيمتي دي او د فرشتو د تختونو نه زياتې لوړې دي. راځه چې د لمر د رڼا دا تار واخلو، دا به مونږ د دې شارې صحرا نه داسې پټيو ته بوځي چېرته چې گلونه او خوشبوداره بوټي زرغونېږي."

هغې خپل سر و خوزاوه او د كليسا په چت باندې ئې څۀ داسې څيز ته په غور وكتل چې په نظر نه راته. په شونډو ئې يوه غمښنه مسكا خوره شوه او بيا ئې اووئيل چې "زما جانانه! نه- قدرت زما په لاس كښې يوه داسې پيال به ايښودې ده چې د سر كې او د تريخي د ترڅو او بونه ډكه ده. زۀ په خپل ځان د دې د څښلو جبر په دې غرض كوم چې د دې د بېخ د پوره ترېخوالي نه خبر شم او تر

هغه ئې وڅښم تر څو چې يو څو څاڅکي پاتې شي، کوم چې به زه په قلاړه قلاړه له ستوني تېروم. زه د تسکين او د مينې د نوي ژوند جوگه نه يم. زه د ژوند د خوږ لبت او خوشحاليو سينه نه لرم ځکه چې مرغۍ په ماتو خانگونو په فضا کښې الوت نه شي کولې. هغه سترگې چې د دېوي د تنې رڼا اموخته وي د لمر رڼا ته د نېغو کتو تاب نه لري. ما ته د خوشحاليو ذکر مه کوه ځکه چې د دې قسمه يادونه ما دردوي. ماته تسکين مه يادوه ځکه چې ما بوږنوي. د دې پر ځانې ماته گوره زه به تا ته هغه مقدسه رڼا وښاييم کومه چې قدرت زما د زړه په ابرو کښې پېدا کړې ده. تا ته پته ده چې زه ستا سره داسې مينه کوم لکه يوه مور چې د خپل يکي يو بچي سره کوي او مينه ماته دا سبق را کوي چې زه ستا ساتنه داسې وکړم چې زما د خپل ذات نه هم محفوظ پاتې شي. هم دا مينه چې په اورپاکه شوې ده زما مخې ته ودرېږي او ما ستا په پل ليرې وطن ته د تلو نه منع کوي. مينه ما په دې غرض وژني چې ته ازاد او سپېڅلې ژوند وکړه شي. محدوده مينه دا تقاضا کوي چې محبوب په خپله ولقه کښې راوړي خو لا محدوده مينه صرف د خپل وجود غوښتنه کوي. هغه مينه چې د ساده والي او بوغړيتوب په مېنځ کښې راځي د محبوب په خپلولو کښې قرار مومي او په غاړه وتلو وده کوي خو کومه مينه چې د ستورود مسکن په څولۍ کښې رازېږېدلې وي او د شپې د رازونو سره ښکته را کوزه شوې وي. هغه بې له ابدیت او لاهانیت نه نور په هېڅ کښې هم قرار نه مومي. د الوهیت نه اخوا (پرته) نور د هېڅ څيز په وړاندې په تیت سر نه ودرېږي.

کله چې ماته پته ولگېده چې پادري ما د خپل وراره د کور نه وتلو ته نه پرېږدي او د خپلې يکې يوې خوشحالی نه مې هم منع کوي نو زه د خپلې کوتې کړکۍ ته ودرېدم او د سمندر طرفته مې نظر واچاوه او د دې نه اخوا په پراخه هېوادونو او په هغوي کښې په موجوده ازادۍ او ذاتي اختيار مې فکر وکړه. ما داسې وگڼله لکه چې زه ستا سره نژدې اوسېږم، ستا د روح سيورې رانه چاپېره دې او ستا د محبت په سمندر کښې د بيه يم خودې تولو خيالونو کوم چې د يوې ښخې زړه روښانه کوي او د زړور و اجونو په ضد نې بغاوت ته لمسوي او د ازادۍ او عدل د سيوري لاندې ژوند ور په گوته کوي، زما دا يقين جوړ کړه چې زه کمزورې يم او زمونږ مينه دومره محدوده او ناتوانه ده چې د لمر مخې ته د ودرېدو جوگه نه ده. ما داسې چغې کړې لکه چې د چا بادشاه نه څوک باچائي او خزاني په زور ونيسي خوبيا سمدستي ما په خپلو اوښکو کښې ستا تصوير وليده چې ماته نې ښخ ښخ کاته او ماته ستا هغه خبره راپه ياد شوه چې «راخه سلمې چې د توپان په وړاندې کوتلي برجونه جوړ شو. راخه چې د دښمن په وړاندې د زړه ورو سپايانو غوندي ودرېږو، د هغه د وسلو مقابله وکړو، که چېرې مړه شو نو شهيدان به شو او که ژوندي پاتې شو نو ژوند به مو د اتلانو وي. د خندانو او ستونځو زغم د غلي کښېناستونه زيات د درنښت کار دې. په ما گرانه! دا ستا د هغه وخت ټکي دي کله چې د مرگ وزرې زما د پلار په کت ځمبېدلې، کله چې پرون زما په سرد مایوسۍ وزرې وځمبېدې نو ماته ستا دا ټکي راياد شو، خان مې کلک کړه او داسې مې محسوسه کړه لکه چې

زما د قهد خانې په تيارو کښې يو قسم د قدر وړ ازادي زمونږ ستونځې کموي او په دردونو مو اوبه اروي. ماته پته ولگېده چې زمونږ مينه دومره ژوره ده لکه سمندر، دومره اوچته ده لکه ستوري او دومره پراخه ده لکه د پاس اسمان. زه محسوسوم چې زما په کمزوري روح کښې يو نوے توان راغلي دے او دا توان په اصل کښې هغه اهليت دے چې سره د يو غوريز خيز د گټلو دپاره د يو نسبتاً کم غوريز خيز د قربانۍ جوگه کوي او دا قرباني ماله خوشحالي راکوي ځکه چې د دې په شا زما مدعا دا ده چې ته د خلکو په نظر کښې دروند او سپېڅلې پاتې شې او د هغوي د درغلي او زړه ازاری نه په امان شې.

په تېروخت کښې چې به کله زه دې ځانې ته راتلم نو داسې به مې محسوسوله لکه چې درانه زنجيرونه راته پراته وي خونن زه د داسې يو نوي عزم سره راغلمه چې په زولنو پورې خاندي او زما منزل رالنډوي. زه به دې کليسا ته د يوې ترهېدلې بلا (مشيخ) په رنگ راتلمه خونن د هغه زړه وړې ښځې په رنگ راغلمه کومه چې د قربانۍ په قدر و قيمت پوهېږي او د بدې ورځې په ارزښت هم خبر وي. زه د يوې داسې ښځې په رنگ راغلمه چې خپل مښين د جاهلو خلکو او د خپل روح د لوړې نه په امان ساتل غواړي. زه به ستا خواته د يو رېدونکي سيوري په رنگ کښېناستم خونن زه دې له راغلي يمه چې د عيسی ۴ او عشتار په وړاندې تاته خپل باطن څرگند کړم.

"زه هغه ونه يمه چې په سيوري لويه شوې يمه خونن زه خپل ښاخونه داسې غزومه چې د لږ ساعت دپاره د ورځې په رڼا کښې

لارشي راشي زما مټينه زه دې له راغلي يمه چې ستا سره خدائے په امانې وکړمه او زه دا هيله لرم چې زمونږ "مخه بنه" به داسې دروند او د وقار نه ډک وي لکه څنگه چې زمونږ مټينه ده. راځه چې خپل "مخه بنه" د اور په رنگ کړو کوم چې سره زر را کړوي او لاتي ځلانده کوي."

سلمی ماته د څه وئيلو يا احتجاج کولو موقعه نه را کوله هغې ماته په خير خير کاته، سترگې ئې پر قېدلې، د مخ وقار ئې په خپل ځانې وه او د يوې داسې فرېستې غوندې بڼکارېده چې د درناوي او خاموشۍ وړ وي. بيا هغې د معمول خلاف ځان پر ما راوغورځاوه او خپل پاسته لاسونه ئې زما نه چاپېره کړه او زما په شونډه ئې يوه توده او ژوره مچه (بوسه) ثبت کړه.

څنگه چې لمر کوز شنه او د دې باغونو او بڼونو نه ئې خپلې وړانگې راټولې کړې نو سلمی د کليسا مېنځ ته لاړه او د هغې په دېوالونو او گوتونو ئې داسې اوږد نظر واچاوه لکه چې د خپلو سترگورنا ئې دغه تصويرونو او سمبولونو ته ورداخلول غوښتل. بيا هغه وړاندې ورغله او د عيسی ^ع د تصوير په مخکښې په احترام رابښکته شوه. پښې ئې وړله بڼکل کړې او په گونگوسې ئې اووئيل چې "اے عيسی ^ع ما ستا صليب غوره کړه او د عشتار د مزو او خوشحالو دنيا مې پرېښوده. ما د ازغو خادر واغوسته او د بري د ونې د پانو (Laurel) خادر مې وغورځاوه او د عطرو او خوشبويو پر ځانې مې ځان په وينو او اوبڼکو اووينځه. ما د هغه پيالې نه د تريخي اوبه او سرکه وڅښله کومه چې د شرابو او ژوند د اوبو دپاره جوړه شوې وه. زما قدرمنه! ما په خپلو

پهروکارو کښې قبوله کړه او د هغوي سره مې کليلي ته بوخه چا چې ته غوره کړې نې او په خپله بده ورځ قناعت لري او په خپلو حسرتونو خوشحاله دي".

بيا هغه راپورته شوه، ماته نې وکاته او اوښې وئيل چې "اوس به زه په خوشحالي خپلې تياره خمستې ته لاره شم چېرته چې خوفناک روحونه اوسېږي. په ماگرانه! ته په ما زړه مه سپزه او زما په حال افسوس مه کوه خکه چې کوم روح چې د خدائې سيورې يو واري او ويني هغه بيا د شېطانانو د روحونو نه نه وېرېږي او کومه سترگه چې يو وار د خدائې په لور وگرېږي هغه بيا د دنيا دردونه نه شي پتولې".

د دې تېکو د وئيلو سره سلمې د عبادت د ځائې نه لاره او زه هلته پاتې شوم. د فکرونو په سمندر کښې ډوب وم او د الهام په هغه دنيا کښې ورک وم، چېرته چې خدائې په تخت کښېني او فرېستې د انسانانو عملونه ليکي او روحونه د ژوند د الميې قيصه اوروي او جنتي مرغۍ د مينې، حسرت او لافانيت ثناء خواني کوي.

زه چې د دې خوبه راوښېدم نو د شپې تياره خوره شوې وه او خپل ځان مې د باغونو په مېنځ کښې په داسې حالت کښې وارخطا وليده چې د سلمې د هر يو ټکي بازگشت مې په غوږونو کښې بيا بيا گرځېده. د هغې خاموشي، د هغې حرکات، د هغې انداز، د هغې د مخ تاثر او د هغې د لاسونو لمس تر هغې رايادېده تر څو چې زه د بېلتون او ايکېر (يوازي) ژوند په درد نه وم پوه شوم. زه مایوسه او زړه ماتې وم. ماته په رومبي ځل دا انکشاف

وشه چي سري، سره د دي چي ازاد پيدا كېږي ولي بيا هم د هغه
سختو ضابطو غلامان وي، كومې چي د دوي نيكونو د دوي
دپاره پرېښي وي او دا چي د ستورو مسكن كه مونږ ته هر څومره
نه بدلېدونكي ښكاري، په اصل كښي د سبا خوښي ته د نن او د
نن خوښي ته د پرون تسليمي ده. د هغه شپي نه راپدېخوا ما دېرې
پېرې په هغه روحاني قانون فكر (چورت) كړې دې د كوم په
اساس چي سلمې د ژوند پر ځانې مرگ غوره كړې دې او دېرې
پېرې مې د قرباني د درنښت او د بغاوت د خوشحاليو تر مېنځ په
دې غرض موازنه كړې ده چي كوم يو پكښي زيات ښائسته او
دروند دې خود دې هر څه په تيجه كښي، سا يو صداقت
موند دې او دغه صداقت خلوص دې كوم چي زمونږ په ټولو
عملونو كښي ښائست او درنښت پيدا كوي او دا خلوص په سلمې
كښي موجود وه.

نجات ور کونکے

د سلمیٰ د واده پنځه کاله وشو خود هغې او د هغې د خاوند
ترمېنځ د روحاني تړون د ټينگولو او د هغوي د بېزاره روحونو د
رايو ځانې کولو دپاره د هغې بچي وۀ نه شو.

شنهې بنځې ته په يو ځانې کبښې هم په ښۀ نظر نه کتل کېږي
ځکه چې د اکثرو سړيو دا خواهش وي چې د اولاد په توسط د
ژوند سره خپل تړون ته ادامه ورکړي

معتبر سړے شنهې بنځې ته د دښمن په بسترگه گوري، د هغې
نه کرکه کوي، د ځانه نې بېلوي او د مرگ ارمان نې کوي. منصور
هم دا قسم سړے وۀ. په مادي ډول داسې وۀ لکه زمکه د کلکوالي
په حواله داسې وۀ لکه فولاد او د لوږې په لحاظ داسې وۀ لکه قبر.
سلمیٰ که هر څومره ښکلې او زړۀ رابښکونکې وه خود هغه د نوم
او شهرت د ادامې دپاره د هغه د اولاد ارمان د هغه د نظره
غورځولې وه.

کومه ونه چې په غار کښې لويه شي هغه مېوه نه نيسي او
سلمیٰ چا چې د ژوند په سيوري کښې عمر تېر کړے وۀ د مور
جوړېدو جوگه نه شوه.

بلبل د دې وېرې په پنجره کښې خاله نه جوړوي چې غلامي به
نې د چيچو(بچو) تقدیر جوړ شي.....

سلمی د خپل غمژن ژوند قهېدي وه او دا د قدرت رضا وه چې هغه دې د دې ژوند د شریکولو دپاره بل قهېدي پیدا نه کړي. د مېدان گلونه د لمر د محبت او د فطرت د مینې بچني وي او د سړيو بچي د مینې او نېکې جذبې گلونه وي.

د مینې او همدردۍ جذبې په راس بېروت کښې واقع د سلمی په ښکلي کور کښې چېرې هم غلبه وه نه مونده. سره د دې چې هغه به هره شپه د خدائې په حضور کښې په سجده پرېوته او د خپل تسکین او تسلی په خاطر به ئې د اولاد دپاره سوال کاوه.

هغې تر هغې پورې دعاگانې غوښتې تر څو چې ئې د خدائې په دربار کښې ځانې نه وه نیولې.

بلاخره د غار ونه د مېوي نیولو دپاره په جوبن کښې واغله. د پنجري بلبل د خپلو وزرو د بڼو نه ځاله جوړول شروع کړه. سلمی خپل په زنځیرونو تړلې لاسونه د قدرت د دې سترې تحفې د حاصلولو دپاره د اسمان په لور اوچت کړل او بل هېڅ څیز هم هغې ته د مور جوړېدو د امید نه زیاته خوشحالي نه شوه ورکولې.

هغې ډېر په بې قراری انتظار کاوه او ورځې ئې شمارلې او د دنیا د ټولو نه د خوږې نغمې (د خپل بچي اواز) د اورېدو ساعت ته ئې سترگې نیولې وې.

هغې د خپلو اوښکونو د یو روښانه مستقبل د سباون سر ایښودې وه.

د نسان میاشت وه چې سلمی د درد او څړیکو په کتې پرېوته چېرته چې مرگ او ژوند د یو بل سره لاس او گرهوان وو. ځانې او ډاکټر دنیا ته د نوي مېلمه د ورکولو تیاره کړې وه. د شپې

ناوخته سلمی پرله پسې چغې شروع کړې..... هغه چغې چې ژوند
د ژوند نه بېلوي..... د نینشت په مسکن کښې د دوام چغې... د
لویو قوتونو د خاموشۍ په وړاندې د وړوکی قوت چغې... د هغه
بې وسه سلمی چغې چې د مرگ او ژوند د پښو لاندې ناامیده
پرتله وه.

سحر وختي د سلمی ماشوم وزېږېده کله چې هغې سترگې
وغړولې نو د کوتې ټول خلک ئې مسکي ولیدل. هغې په دوهم
نظر ولیدل چې مرگ او ژوند لاهغسې د هغې د کتې په څنګ کښې
د یو بل سره انښتي وو، هغې بیا سترگې پټې کړې او په چغه ئې
په رومبي ځل اوونیل چې "اے زما زویه! داتې ماشوم په ریښمین
ورنې کښې وتاړه او د خپلې مور په خوا کښې ئې واچاوه خو
ډاکټر یو مخې سلمی ته کاته او په خپګان خپګان ئې سر خوزاوه.
د خوشحالی او ازونو کاوندیان راوښ کړل، هغوي په منډه منډه
پلار ته د وارث په پیدا کېدو د مبارکۍ ورکولو دپاره د هغه کور
ته لاړل خو ډاکټر بیا هم د سلمی او د هغې د ماشوم نه نظر نه اړاوه
او سر ئې خوزاوه نو کرانو په منصور د زېري کولو دپاره منډې
کړې خو ډاکټر د سلمی او د هغې د ماشوم نه سترگې نه ویستلې
او په مخ ئې د ناامیدی اثار گرځېدل.

څنګه چې لمر راوخاته نو سلمی خپل ماشوم سینې ته واچاوه.
هغه په رومبي ځل سترگې وغړولې او خپلې مور ته ئې وکاته بیا
ورېږدېده او سترگې ئې په اخيري ځل پټې کړې. بیا ډاکټر ماشوم
د سلمی د غېږې نه رااوچت کړه او اوښکې ئې په مخ راروانې
شوې. بیا ئې د خان سره اوونیل چې "دا مېلمه روان دے".

ماشوم مر شنه په داسې حال کښې چې "گاونډيانو ئې د پلار سره د کور په لويه کوټه (Hall) کښې خوشحالي کولې او د هغه د وارث د روغې خټې په شعار ئې جامونه پورته کول. سلمې ډاکټر ته کتل او منت ئې کاوه چې "زما ماشوم راکړه چې په سينه پورې ئې ونيسمه".

سره د دې چې ماشوم مړه خو په لويه کوټه کښې د پيالو کړنگار مخ په زياتي وه.... هغه په سباؤن کښې پېداشوه وه او د لمر خاتنه په وخت مړ شنه....

د هغه پېداټښت داسې وه لکه يو خيال، مرگ ئې داسې وه لکه يو اسويلې او فنا داسې شنه لکه يو سيورے.

هغه د مور د تسلي او تسکين دپاره ژوند په پاتې نه شنه. د هغه ژوند داسې د شپې په پاتې کښې شروع شنه او د ورځې په پېل کښې پاتې ته ورسېده لکه چې د پرځې يو څاڅکې د تيارې سترگې راوخڅوي او د رڼا لمس ئې وچ کړي.

يوه داسې ملغلره چې چېپې (څپې) ئې د خان سره ساحل ته راوړي او په بهرته تلو کښې ئې د سمندر تل ته کوزه کړي. يو داسې زينک چې د ژوند د غوټې نه گل شي او د مرگ د پښو لاندې رېز مړه شي.

يو گران مېلمه د چا راتگ چې د سلمې زړه روښانه کړه او بهرته تلو ئې د هغې روح مړ کړه.

دا د انسان ژوند دے، د قومونو ژوند دے، د لمر ونسو، سپوږميو او ستورو ژوند دے.

سلمی ډاکټر ته سترگې ونيوې او چغه ټپ کړه چې زما ماشوم
ماله راکړه چې زه ټپ په سينه پورې ونيسم"

ډاکټر غړېو ونيوه او په ټيټ سر ټپ اووئيل چې "بي بي! ستا
ماشوم مردے. ته حوصله وکړه".

چې د ډاکټر دا خبره ټپ واورېده نو سلمی يوه دردناکه چغه
اووهله. بيا د لږ ساعت دپاره غلې شوه او په خوشحالی مسکې
شوه. د هغې مخ داسې روښنه لکه چې د څه خاص راز انکشاف
ورباندې شوی وي او په قلاړه ټپ اووئيل چې "زما بچیه! ته زما
د بوتلو دپاره راغله ټپ، ته د دې دپاره راغله ټپ چې ماته د
ساحل لاره سمه کړې. زما بچیه! زه تياره يم. څه چې د دې تياره
څمستې نه بهر شو"

په يوه دقيقه کښې دننه د لمر وړانگې د کړکۍ د پردونه
راتېرې شوې او په هغه دوو خاموشه وجودونو پرېوتې کوم چې د
ژورې خاموشۍ د باوقاره پېرې لاندې په کت پراته وو او مرگ
ورباندې خپلې وزرې سيورے کړې وې. ډاکټر د اوبسکو ډکې
سترگې د کوتې نه اووته او څنگه چې غټې کوتې ته ورسېده نو
خوشحالی او اتڼونه په غم بدل شو. ولې منصور نه خو څه اووئيل
او نه ټپ د سترگونه اوبسکې لارې. هغه په خپل بښي لاس کښې
پياله نيولې وه او لکه د بت غوندي بې حرکتې ولاړه.

په دوهمه ورځ سلمی د خپل واده په سپينه جوړه کښې کفن
شوه او په تابوت کښې کېښودے شوه. د ماشوم کفن د هغه ورځ
وه، د هغه تابوت د هغه د مور غېږه وه او لحد ټپ د هغې خاموشه
سينه وه. دواړه مړي په يو تابوت کښې راواخستے شو او زه په ډېر

احترام د هغه خلکو سره روان شوم چا چې سلمی او د هغې ماشوم
د خپل ارام خانې ته وړل

ادیرې ته په رسېدو پادري غالب په خوږ او از وېنا شروع کړه او
نورو وړو پادريانو په دعاگانو گوتې پورې کړې او په تنو مخونو
ئې د جاهليت او بې نیازی پرده راخوره شوه.

کله چې تابوت لحد ته کوز کړے شو نو د ولاړو خلکو نه یو په
گونگوسي اووئیل چې " دا زما په ژوند کښې اول ځل دے چې په
یو تابوت کښې مې دوه مړي ولیدل " یو بل سړي اووئیل چې "
داسې ښکاري لکه چې دا ماشوم د یو بې رحمه خاوند نه د خپلې
مور د ازادولو دپاره راغله و"

درېم تن اووئیل چې " منصور ته وگوره، داسې اسمان ته گوري
لکه چې سترگې ئې د شیشې نه جوړې شوې وي. داسې هډو
ښکاري نه لکه چې ښځه او ماشوم ئې دواړه په یوه ورځ مړه وي "
یو څلورم سړي زیاته کړه چې " د هغه تره پادري به ورله سباله د
دې نه مالداره او تکړه ښځه واده کړي "

پادري غالب او واړه پادريان لگيا وو تر هغه وخته ئې په خوږ
اواز (ترنم) وېنا کوله تر څو چې قبر کنستونکو دوره ډکه کړې نه
وه. بیا خلک یوه دوي یوه دوي د پادري او د هغه د وراره خواله
ورتلل او غمزاي ئې ورسره کوله خو زه یوې ډډې ته ولاړوم او د
تسلی دپاره داسې څوک نه راتلل لکه سلمی او د هغې ماشوم چې
زما هېڅ هم نه وو.

"مخه ښه" ویونکي د ادیري نه لاړل، قبر کنستونکے چاري
(بېلچه) په لاس د دغه نوي قبر په خوا کښې ودرېده.

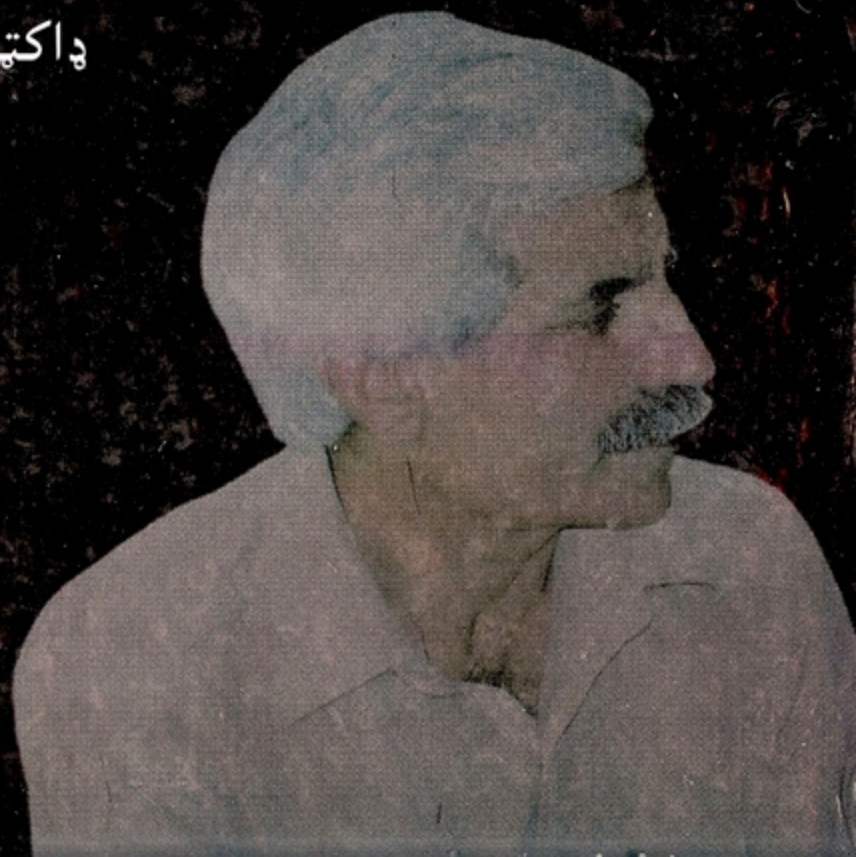
زۀ د هغه خوا له ور غلم او پوښتنه مې ترې وکړه چې "تاته پته شته چې فارس افندي په کوم ځانې کښې ښخ شوی و؟" هغه لږ ساعت ماته وکاته او بیا ئې د سلمې قبر ته اشاره وکړه او اوئې وئیل چې په دې ځانې کښې ما د هغه لور د هغه د پاسه کېښوده. د هغه د لور په سينه مې د هغې ماشوم ځانې کړۀ او د هغوي ټولو د پاسه مې په دې چاری خاورې واړولې. بیا ما اوئیل چې "په دې دوغل کښې تا زما زړۀ هم ښخ کړۀ دے".

څنگه چې قبر کنستونکے د سپېدار د ونو شاته پناه شۀ نو زما نه نور زغم او نه شۀ، زۀ د سلمې په قبر ورپرېوتم او اومې ژړل.

پایې
PUKI ONET
پښتو ډاټ نېټ

خليل جبران داسي ليڪوال دے اچي د
 ٽولنيز ٽونڊ مشاهدہ ٿي بي حدہ ٽوره ده. د
 انساني فطرت مطالعي ٿي نظر دومره تيز
 ڪرے دے چي د زره دننه واردات تري هم
 پت نه دي پاتي شوي. د ٽولنيزي ارتقا په
 لوڀو ٽورو رسيدلے دے نو ڪه د ٽولنيزو
 قدرونو او رشتو منظر او پس منظر د
 لوستونڪي په وړاندې داسي په عام فهم
 انداز ڪنبي ردي چي سرے ارو مرو متاثره
 ڪوي.

ڊاڪٽر خالق زيار

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**